

AJANKOHTAISTA ELINIKÄISESTÄ OHJAUKSESTA nro 3, huhtikuu 2017

Lukijalle	2
Sote- ja maakuntauudistus etenee eduskuntaan julkisten palveluiden turvaamiseksi	2
Elinikäinen ohjaus Suomessa	
Tulevaisuuden työ on yhä enemmän yrittäjyyttä - koulutuksen yrittäjyyslinjaukset	3
Elinikäisen ohjausosaamisen kehittäminen Suomessa	3
Verkko-ohjausta kehittämässä	5
Opettajankoulutusfoorumien kuulumisia	6
Maahanmuuttajien ohjaus	
Masto-hanke vie maahanmuuttajanaisten ohjausta lähelle	7
Osana-hankkeen maahanmuuttajien ohjauspalvelut Kokkolassa	9
Kielitietoinen opetus ja ohjaus maahanmuuttajaopiskelijan tukena ammatillisessa koulutuksessa	10
Ohjaamojen hyviä käytäntöjä	
Matalan kynnyksen monialaisten palvelujen luominen ja kehittäminen	11
Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla	11
Ohjaamotoimintaa Pohjois-Pohjanmaalla	12
Kuinka ehkäistä syrjäytymistä ja auttaa nuoria löytämään oma linja elämässä?	14
Opopäivät ”Tuumasta toimeen” Jyväskylässä	15
Opo auttaa kohti unelmia	17
Ei oppi, eikä opinto-ohjaus ketään ojaan kaada	18
Työ kutsuu jatkuvaan oppimiseen	19
Tulevaisuusohjauksen työkirjasta konkreettisia välineitä opinto-ohjaajille ja työvoimakouluttajille	21
Ohjausalan kansainvälinen yhteistyö	
Elinikäistä ohjausta kaikille Pohjoismaissa?	22
Kansainvälinen selvitys opettajien Erasmus+ täydennyskoulutusjaksojen vaikutuksista kouluyhteisössä	22
Ajankohtaistarkastuksen aineistojen kirjoittaminen	23

Lukijalle

Antoisia lukuhetkiä elinikäisen ohjauksen kolmannen ajan-kohtaiskatsauksen parissa!

Ajankohtaiskatsaus löytyy Pedanetistä osoitteesta <https://peda.net/hankkeet/elotori> >Tiedotteet.

Sote- ja maakuntauudistus etenee eduskuntaan julkisten palveluiden turvaamiseksi

Hallitus esittää eduskunnalle uusien maakuntien perustamista 1.7.2017 alkaen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtämistä kunnilta maakunnille 1.1.2019 alkaen. Hallitus antoi sote- ja maakuntauudistusta koskevan esityksen eduskunnalle 2. maaliskuuta.

Uudistuksella on tarkoitus turvata tärkeät julkiset palvelut ja lisätä ihmisten mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja valita. Sosiaali- ja terveystalvasta halutaan toimiva kokonaisuus, jossa ihmiset saavat palveluja nykyistä yhdenvertaisemmin. Käyttöön otetaan mahdollisimman vaikuttavat ja tehokkaat toimintatavat. Tarkoituksena on myös luoda Suomeen nykyaikainen ja kustannustehokas hallinto. Suomeen perustetaan 18 maakuntaa, joiden pohjana on pääosin nykyinen maakuntajako. Maakunnat ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto. Maakunnille valitaan suorilla vaaleilla maakuntavaltuustot. Maakunnat ovat monitoimialaisia viranomaisia ja niiden tehtävälloista säädetään maakuntalaissa.

Lähde:

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Valtiovarainministeriö
2.3.2017, Tiedote 30/2017

http://alueuudistus.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1271139/sote-ja-maakuntauudistus-etenee-eduskuntaan

Lisätietoa alueuudistuksesta/ sote- ja maakuntauudistuksesta ja niihin liittyvistä kasvupalveluista mm. seuraavilta sivustoilta:

<http://alueuudistus.fi/etusivu> (STM:n ja VM:n yhteinen sivusto)

<http://tem.fi/haku/-/q/kasvupalvelut>

<http://tem.fi/maakuntauudistus>

www.minedu.fi

<https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelu/laki/sote-ja-maakuntauudistuksen-valiokuntakuulemiset>

Eduskunnan päätösten teko valiokunnissa:

<https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaataminen/valiokunnat/Sivut/default.aspx>

Maakunnat 1.1.2017

01	Uusimaa
02	Varsinais-Suomi
04	Satakunta
05	Kanta-Häme
06	Pirkanmaa
07	Päijät-Häme
08	Kymenlaakso
09	Etelä-Karjala
10	Etelä-Savo
11	Pohjois-Savo
12	Pohjois-Karjala
13	Keski-Suomi
14	Etelä-Pohjanmaa
15	Pohjanmaa
16	Keski-Pohjanmaa
17	Pohjois-Pohjanmaa
18	Kainuu
19	Lappi
21	Ahvenanmaa – Åland

Suomen maakunnat 1.1.2017

Kuva ja teksti:

www.tilastokeskus.fi

www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta

Tulevaisuuden työ on yhä enemmän yrittäjyyttä - koulutuksen yrittäjyyslinjaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön Yrittäjyys ja koulutus -hankkeessa on valmisteltu linjaukset yrittäjyyden edistämiseen, yrittäjyyskoulutukseen ja yrittäjyyskasvatukseen. Linjaukset yltävät varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen.

Hallitusohjelman mukaan koulutusta uudistettaessa tulee ottaa huomioon työelämän osaamistarpeet, ja koulutusta ja työelämää lähennetään toisiinsa. Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä yleissivistävässä koulutuksessa korostetaan myönteisiä asenteita, yrittäjyyteen liittyviä perustietoja ja -taitoja sekä yrittäjämäistä toimintatapa. Toisella asteella ja korkea-asteella osaamista syvennetään ja mukaan tulevat myös yritystoimintaan liittyvät valmiudet.

Yrittäjyyttä edistetään koulutuksessa strategisella tasolla ja johtamisella, kehittämällä opettajien osaamista, ottamalla koulutuksen sisältöihin yrittäjyyttä tukevia elementtejä ja tekemällä oppimisympäristöistä innostavia ja innovatiivisia. Linjauksiin sisältyy mittareita ja arviointivälineitä, joilla tavoitteiden toteutuminen voidaan varmistaa.

Tulevaisuuden työ on yhä enemmän yrittäjyyttä. Yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen toimintatapaan voi oppia ja niistä valmiuksista on hyötyä, vaikka ei suoraan yrittäjäksi ryhtyisikään. Luovuus, uteliaisuus, ongelmanratkaisutaidot, innovaatiokyky, riskienhallinta ja vastuullisuus ovat tärkeitä työelämän taitoja, sanoo opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen.

Lisätietoja:

http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tulevaisuuden-tyo-on-yha-enemman-yrittajyytta-koulutuksen-yrittajyytlinjaukset-julki

Teksti:

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Tiedote 17.3.2017

Elinikäisen ohjausosaamisen kehittäminen Suomessa

Valtakunnallisen elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän osaamistiimi v. 2016 - 2020 - tehtävät ja tausta

Valtakunnallinen elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä (ELO-ryhmä) asetti 1.6.2016 ohjausosaamisen tiimin, jonka tehtävänä on koota ja organisoida ELY-keskusten kehittämisyhtymien ja muiden toimijoiden tekemiä kehittämissuunnitelmia ja tuoda niitä valtakunnallisen ELO-ryhmän kokousten käsiteltäväksi sekä edistää niin alueellista kuin valtakunnallista ohjausalan osaamisen kehittämistä. Tiimin toimikausi on 1.10.2016 – 31.1.2020, ja osaamistiimin työhön osallistuvat edustajat TEM:stä (Ari-Pekka Leminen), OPH:sta (Juhani Pirttiniemi), AVI:sta ruotsinkielisen opetuksen palveluyksiköstä (Michael Mäkelä), KEHA:sta (Ari Hyyryläinen, Harry Pulliainen), eVOKES:sta (Raimo Vuorinen) sekä PIRELY:sta (Jukka Peltokoski, pj.).

Osaamistiimin työn perustana ovat valtakunnallinen ELO-ryhmä hyväksymät linjaukset monialaisten ohjauspalvelujen luomisesta kaiken ikäisille. Linjauksissa korostetaan, että kumppanuuteen, eri toimijoiden osaamiseen, monikanavaisuuteen ja monialaisuuteen pohjautuva elinikäisen ohjauksen malli löytää sijansa sekä vahvistuu maakunta-, SOTE- ja TE -palvelu-uudistuksissa.

Ohjausalan osaamisella tarkoitetaan tietoja, taitoja, osaamista ja asenteita, joita elinikäisen ohjauksen rooleissa ja tehtävissä tarvitaan riippumatta siitä, missä ympäristössä ohjaaja työskentelee. Suomessa perusopetuksessa sekä toiseen asteen koulutuksessa toimivien opinto-ohjaajien ja oppilaanohjaajien sekä TE-toimistojen ammatinvalintapsykologien kelpoisuudet on määritelty lainsäädännössä. Näiden nimikkeiden rinnalla eri hallinnonalojen kelpoisuusvaatimuksista tai työehtosopimuksista löytyy Suomesta lähes viisikymmentä ammattinimikettä, joihin sisältyy muodossa tai toisessa sana ohjaus. Näihin tehtäviin hakeudutaan eri koulutusohjelmista, joiden nimissä on sana ohjaus, mutta koulutukset eivät ole yhtä suoraan yhteydessä tehtävien kelpoisuuksia koskeviin normeihin.

Ohjausalan täydennyskoulutusta järjestävät useat tahot: yliopistot, ammattikorkeakoulujen opettajankoulutusyksiköt, aluehallintovirastot (opetustoimi, nuorisotoimi), ELY-keskukset, Opetushallitus, kansalliset ja ESR -osarahoitteiset kehittämishankkeet, ministeriöt (OKM, TEM, STM), koulutusyhtiöt sekä KEHA-keskus (ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus).

Täydennyskoulutuksen rahoitus tapahtuu pääosin kansallisin varoin valtion talousarvion TEM:n ja OKM:n pääluokkien määrärahoilla, mutta myös ESR-tuella on merkittävä rooli. Huomattava osuus oppilaitosten opinto-ohjaajien täydennyskoulutuksen rahoituksesta tulee Opetushallituksen

hallinnoiman opetusalan henkilöstökoulutuksen kautta. Rahoitusta voivat hakea opettajien, opinto-ohjaajien ja muiden oppilaitoksissa työskentelevien asiantuntijoiden täydennyskoulutusta järjestävät organisaatiot.

ELY-keskusten ja niiden 2012 alkaen asettamien alueellisten ohjauksen yhteistyöryhmien eräs keskeisimmistä tehtävistä on moniammatillisten, monihallinnollisten koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksien järjestäminen. Useilla alueilla tilaisuudet suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä ao. aluehallintoviraston kanssa joko ostopalveluna tai virastojen omana työnä. Tilaisuuksien kesto on pääsääntöisesti ½-1 päivää. Ne on suunnattu niin opetus- ja nuorisotoimen, sosiaali- ja terveys- kuin TE-hallinnossakin ohjaustyötä tekeville ammattilaisille. Koulutustoiminnan keskeisin haaste lähivuosille on epävarmuus alueellisen ELO-kehittämistyön jatkumisesta, mikä johtuu vireillä olevasta maakuntauudistuksesta – käsillä olevat säädosluonnokset eivät tunne ohjauspalvelujen kehittämistä maakuntien tehtävänä.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan (2015) Suomesta puuttuu yhteinen täydennyskoulutus kaikille ohjaustyötä tekeville. Akavan sekä Uraohjaajat ja -valmentajat ry:n mukaan aikuisten ura-ohjausta ja -valmennusta eri sektoreilla tekeville ei myöskään tällä hetkellä ole tarjolla avointa, yhteistä erikoistumis- tai täydennyskoulutusta. Keväällä 2016 järjestö on käynnistänyt keskustelun oman erikoistumiskoulutuksen käynnistämiseksi korkea-asteen ohjaukseen ja uravalmennukseen tehtäviin. Toisaalta opinto-ohjaajien koulutusta on merkittävästi lisätty viime vuosina, ja todennäköisesti osa valmistuneista opinto-ohjaajista ei sijoitu opinto-ohjaajan tehtäviin oppilaitoksissa. Kokonaisuutena ohjausalan täydennyskoulutus on hyvin tarjontalähtöistä, koordinoimatonta ja lyhytjänteistä. Koulutuksissa on sekä ajallista että sisällöllistä päällekkäisyyttä. Lisäksi osallistumismahdollisuudet koulutuksiin vaihtelevat alueellisesti ja koulutuksen järjestäjistä riippuen.

Toimenpiteitä 2017

Ohjausalan osaamisen kehittämisen vaikuttavuuden lisäämiseksi on tarpeen sopia vuosittain sekä alueellisten että valtakunnallisten koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksien yhteinen teema. Tiimi on esittänyt vuoden 2017 osaamisen kehittämisen teemaksi ”Monialainen ohjaus kaikenikäisille”. Ensimmäisenä valtakunnallisena tilaisuutena järjestetään 4.-5.5.2017 TNO-foorumiin yhteydessä Jyväskylässä kaikille avoin webinaari, jonka yhtenä teemana on maakuntauudistus ja alueellinen monialainen ohjaus Kohtaamo -projektissa (ESR) kehitettävään verkko-ohjausalustaan on tarkoitus kehittää kaikille ohjaustyötä tekeville yhteinen tiedonjako-, kalenteri- ja työskentelyalusta, jolla pyritään myös ohjausosaamisen jakamiseen. Tavoite tullaan liittämään Kohtaamo -projektin jatkorahoitushakemukseen kaudelle 2017-2020. Ennen tämän verkkoalustan valmistumista tie-

dotus- ja jakelukanavana toimii Peda.net -sivuston ”ELO-tori”.

Koulutustarpeiden selvittämiseksi vuoden 2017 alussa ELO-torin valtakunnalliselle etusivulle on perustettu keskustelualusta, johon on mahdollisuus lähettää täydennyskoulutustarpeisiin liittyviä aloitteita. Helmikuun 2017 alusta alkaen ELO-torilla olevien alueellisten ELO-ryhmien alasivuihin on lisätty omat kalenterit, joihin alueellisia ELO-ryhmien yhdyshenkilöitä pyydetään lisäämään alueelliset koulutustilaisuudet ja niiden materiaalit. Nämä sivut on linkitetty ELO-torin pääsivulla olevaan kalenteriin, johon automaattisesti kertyvät kaikki alueellisiin kalentereihin lisätyt tapahtumat.

Alueellisten ELO-ryhmien yhdyshenkilöillä on ylläpito-oikeudet sekä alueellisiin että valtakunnallisiin sivuihin. Myös muita ohjausalan perus- ja täydennyskoulutusta tarjoavia organisaatioita (yliopistot, ammattikorkeakoulut, OPH, KEHA, järjestöt jne.) pyydetään ilmoittamaan tietoja suoraan valtakunnalliseen kalenteriin. Kalenterin ylläpito-oikeudet sovitaan kunkin koulutuksen tarjoajan kanssa erikseen. Tiedostojen selailuun on kaikille avoin pääsy.

Suomessa on viimeksi tehty ohjauksen tila-arviointi vuonna 2002. Ohjausalan toimijoiden tekemien aloitteiden pohjalta ja erityisesti vireillä olevien mittavien koulutusjärjestelmää sekä aluehallintoa koskevien uudistusten takia tarvittaisiin tuoretta ja kattavaa valtakunnallista elinikäisen ohjauksen arviointia.

Osaamistiimi esittää, että arvioinnissa tulisi ottaa huomioon mm. alan ammattilaisten koulutuksen määrällinen tarve ja sisällöllinen kokonaisrakenne sekä koulutettujen ammattilaisten mahdollisuus työllistyä joustavasti eri konteksteissa. ELO-ryhmän kesäkuun kokouksessa käsitellään ohjausosaamistiimin esitystä tila-arvioinnista.

Osaamistiimin toimintasuunnitelma on saatavilla ELO-torilta osoitteessa:

<https://peda.net/hankkeet/elotori/t4ve/kokoukset/kokous-9-2-2017/eyoth9>

ELO-ryhmä syyskuussa 2016 hyväksymät linjaukset ” monialaisista ohjauspalveluista kaiken ikäisille saatavilla ELO-torilta osoitteessa:

<https://peda.net/hankkeet/elotori/t4ve/kokoukset/lom2>

Teksti:

*KT, Projektipäällikkö, Raimo Vuorinen,
Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos
Valtakunnallinen ohjausalan osaamiskeskus, VOKES
raimo.vuorinen@jyu.fi*

Verkko-ohjausta kehittämässä

Verkko-ohjauksen kehittäminen liittyy nuorisotakuun kärki-hankkeen toteuttamiseen, työurien pidentämiseen, koulutuksen ja työn siirtymävaiheiden nopeuttamiseen ja sujuvoittamiseen sekä julkisten palvelujen digitalisointiin. Verkko-ohjausala toimii kaikkien TNO -palveluita tarjoavien toimijoiden yhteisenä avoimena asiakaspalvelun verkko-työkaluna sekä palvelujen seurannan, arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Tavoitteena vuorovaikutteinen työskentelyalusta

Verkko-ohjauksen kehittämisessä alkuvaiheen pääpaino on ammatinvalinta- ja uraohjauksessa ja koulutusneuvonnassa. Tämä näkyy tietosisältöjen kokonaisuuksissa ja siinä, missä asioissa neuvontaa ja ohjausta on saatavilla.

Ohjauksen verkkopalvelusta luodaan asiakkaan ja ohjaajan välinen vuorovaikutteinen työskentelyalusta. Se tarjoaa osan työkaluista käyttäjilleen mahdollisimman matalalla kynnyksellä, eli esim. kysymyksiä voi esittää tai vastata tehtäviin nimettömänä. Osa työkaluista on käytössä vain kirjautuneille käyttäjille mahdollistaen ohjausprosessin syventämisen ja monialaisen ohjauksen. Verkkopalvelusta pyritään tekemään mahdollisimman joustavaa ja tulevaisuudessa ohjausta voidaan tarjota myös käyttäjien muiden elämäntilanteiden osalta.

Valmistuttuaan verkkopalvelu pitää sisällään työväliseen ja monialaiseen ja kaikkikanavaiseen yhteistyöhön. Ensimmäisessä vaiheessa pääpaino on siinä, että saamme tarvittavat ratkaisut rakennettua asiakkaan kohtaamiseen ja moniammatillisen ohjausprosessin aloittamiseen verkossa. Aluksi yhteys perustuu tekstipohjaisuuteen, mutta muitakin kanavia ja asiointitapoja vuorovaikutukseen on tarkoitus lanseerata käyttöön nopeasti.

Palautte ohjaa kehittämistä

Työryhmä on eri vaiheissa mahdollistanut nuorten osallistumisen kehitystyöhön järjestämällä säännöllisesti erilaisia ideointi- ja testaamismahdollisuuksia.

Nuorilta keräämämme palautteen mukaan he tarvitsevat tietoa, neuvontaa ja ohjausta liittyen työhön ja työllistymiseen, opiskelu- ja uravalintoihin sekä tulevaisuutensa suunnitteluun. Toinen käyttäjäryhmämme, ne ammattilaiset jotka voisivat hyödyntää verkkoa ohjauksessa, tuovat

omat tarpeensa ja ideansa verkko-ohjaukseen. Näiden tarpeiden ja toiveiden yhteensovittaminen on ollut verkko-ohjauksen työryhmän keskiössä alusta lähtien.

Työn tuloksena olemme saaneet valmiiksi ensimmäisen konseptimme, jonka pohjalta luotiin klikkailtava prototyyppi. Tämän avulla olemme selvittäneet nuorten kanssa, miten konseptimme toimii ja mitä puutteita siinä on. Kysymyksen ”Mikä sinulle on tärkeää ohjauspalvelussa?” nuorten vastaukset kiteytyivät loistavasti näihin kahteen:

”Matala kynnyys lähestyä henkilöitä, tieto pitäisi olla hyvin esillä. Yksityisyys on tärkeää.”

”Että otettaisiin huomioon oma elämäntilanne ja lähtötilanne, sekä kiinnostuksen kohteet ja oltaisiin kiinnostuneita yksilöstä.”

Tämän lisäksi olemme parhaillaan testaamassa konseptin toimivuutta ohjaustyön ammattilaisten kanssa ja hyödynnämme myös näitä havaintoja kehitystyössä. Kehitystyö jatkuu ja tavoitteena on, että ensimmäinen versio palvelusta on käytettävissä jo vuoden 2017 aikana.

Verkko-ohjausta kehitetään KOHTAAMO -hankkeen ja ministeriöiden yhteistyönä. Verkko-ohjauksen kehittämissyöryhmä aloitti joulukuussa 2015 ja sen jäsenistö koostuu työ- ja elinkeinoministeriön, opetushallituksen, Nuorten tieto- ja neuvontayön kehittämisskeskus Koordinaatin, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, valtakunnallisen ohjausalan osaamiskeskus VOKES:n sekä ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämiss- ja hallintokeskuksen asiantuntijoista. Lisätietoja Kohtaamo hankkeesta löytyy kohtaamo.info verkko-osoitteesta.

Kuva ja teksti:

*Verkkopalvelusuunnittelija Marko Kilpeläinen
Puh. 029 502 0224, Kohtaamo –hanke (ESR)
marko.kilpelainen@ely-keskus.fi*

KOHTAAMO on nuorten matalan kynnyksen ohjauspalvelujen (Ohjaamo) ja verkko-ohjauksen kehittämisen koordinaatiohanke. Sen tavoitteena on edistää nuorten työllistymistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Hanke toteutetaan useiden hallinnonalojen, elinkeinoelämän, työelämän ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Kohtaamo on osa nuorisotakuun toimeenpanoa ja se saa rahoitusta Euroopan yhteisön sosiaalirahastosta (ESR) hankekaudella 2014-2020.

Opettajankoulutusfoorumin kuulumisia

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen nimitti valtakunnallisen Opettajankoulutusfoorumin vuosi sitten. Foorumi kokoaa yhteiseen kehittämistyöhön opettajankoulutuksesta vastaavat korkeakoulut sekä opettajien ammattijärjestön, rehtorijärjestöjen, kuntatyöntantajien, opiskelijoiden ja valtion opetushallinnon edustajat. Se tarjoaa mahdollisuudet monipuoliseen vuoropuheluun opettajan työn kehityssuunnista ja verkostoitumiseen opettajankoulutuksen kehittäjien kesken. Opettajankoulutusfoorumi on osa hallituksen Osaaminen ja koulutus –kärkihanketta.

Opettajankoulutusfoorumin yhtenä tehtävänä on opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämisohjelman laatiminen ja sen toimeenpanon tukeminen. Kehittämisohjelma valmistui viime syksynä. Ohjelma kattaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen antaman opettajankoulutuksen ja siihen liittyvän tutkimuksen sekä kaikkien opettajaryhmien uran aikaisen osaamisen kehittämisen.

Kehittämisohjelman laadinnassa hyödynnettiin foorumin asiantuntemuksen ohella verkkoavoriithityöskentelyä. Verkkoavoriithityöhön osallistui pari tuhatta opettajaa, rehtoria, opettajaksi opiskelevaa, opettajankouluttajaa ja sidosryhmien edustajaa.

Kehittämisohjelman visio on ”Luomme yhdessä parasta osaamista maailmaan”. Sen mukaan

- Opettajat ovat tulevaisuuteen tähtääviä, laaja-alaisia ja uutta luovia asiantuntijoita, jotka hyödyntävät monipuolisesti uusia oppimisympäristöjä.
- Opettajat kehittävät jatkuvasti omaa ja työyhteisönsä osaamista.
- Opettajilla on rohkeus kehittää ja kokeilla. He hyödyntävät tutkimusta työssään.
- Opettajat toimivat verkostoissa kansallisesti ja kansainvälisesti.

Ohjelmassa on kuusi keskeistä linjausta opettajien perus- ja täydennyskoulutukselle. Ne ovat:

1. Opettajien osaaminen kokonaisuudeksi

- Opettajankoulutuksen eri vaiheet muodostavat kokonaisuuden.
- Opiskelijoilla on jo opintojen aikana osallisuus opintojensa suunnitteluun.

2. Ennakoinnilla ja valinnoilla vetovoimaa

- Opiskelijavalintoja kehitetään korkeakoulujen yhteistyönä. Soveltuvuus opetustehtäviin on osa valintoja.
- Opiskelijoiden aikaisemmin hankittu osaaminen tunnistetaan.
- Opettajatarvetta ennakoidaan säännöllisesti.

- Varmistetaan ammatillisen reformin yhteydessä opettajien osaaminen uuden järjestelmän mukaiseksi.

3. Opettajat uutta luoviksi osaajiksi ja oppijat keskiöön

- Opettajankoulutuksen työtavat ovat tutkimusperustaisia, oppijalähtöisiä ja yhteisöllisiä.
- Vahvistetaan erilaisten oppimisympäristöjen pedagogiseen hyödyntämiseen liittyvää osaamista.
- Kehitetään yhdessä työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja ohjaamisen malleja.

4. Opettajankoulutus vahvaksi yhteistyöllä

- Rakennetaan suunnitelmallisesti yhdessä tekemisen kulttuuria ja yhteistyömalleja
- Vahvistetaan moniammatillista työelämäyhteistyötä verkostoitumalla.
- Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään vertaistukijärjestelmiä.
- Uraaikainen osaamisen kehittäminen järjestetään siten, että se on tasa-arvoisesti saavutettavissa, rakenteiltaan tarkoituksenmukaista ja oikein mitoitettua.

5. Osaavalla johtamisella oppilaitos oppivaksi ja kehityväksi yhteisöksi

- Oppilaitosjohtamisen koulutusta vahvistetaan ja sen suunnitelmallisuutta lisätään.
- Vahvistetaan osallistavaa ja tiimi johtamista.
- Opettajankoulutukseen sisällytetään riittävästi johtamisosaamista.

6. Vahvistetaan opettajankoulutuksen tutkimusperustaisuutta

- Opettajankoulutus perustuu uusimpaan tutkimukseen.
- Koulutus tukee opettajan tutkimuksellisen ammattidentiteetin kehittymistä.
- Opettajat ja opettajankouluttajat osallistuvat tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman toimeenpanoa tuetaan tänä vuonna opettajankoulutusta järjestäville yliopistoille ja ammattikorkeakouluille suunnatulla 15 miljoonan euron määrärahalla. Määräraha on juuri päättynyt tuottaen 46 hakemusta laajoihin kehittämishankkeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee rahoituspäätökset kevään aikana. Opettajankoulutusfoorumi tukee paikallista ja alueellista kehittämistyötä, hankkeiden edistymistä ja osaamisen jakamista. Se myös arvioi kehittämisohjelman toteutumista. Opettajankoulutusfoorumin kuulumisia opetus- ja kulttuuriministeriön kärkihankesivuilla <http://minedu.fi/opettajankoulutusfoorumi>

Teksti: Opetusneuvos Armi Mikkola, opetus- ja kulttuuriministeriö, armi.mikkola@minedu.fi

Maahanmuuttajien ohjaus

Masto-hanke vie maahanmuuttajanaisten ohjausta lähelle

Maahanmuuttajanaisten rooli omassa perheessään eroaa valtakulttuurista Suomessa. Lähtömaan kulttuuri ja sukupuolten välinen tasa-arvo ovat erilaisia ja hoivavastuu on usein vahvasti naisilla. Naisen toimiminen kodin ulkopuolella järjestöissä, koulutuksessa tai työelämässä on heiveröistä ja kynnyksellä osallistumiseen vieraassa kulttuuriympäristössä on korkeampi kuin niillä, joille tavat toimia ja kiinnittyä yhteiskuntaan ovat tutumpia. Jotta naisen mahdollisuudet rakentaa uutta identiteettiään Suomessa vahvistuisivat, on tärkeää voimaannuttaa naisia ja tukea heidän toimijuuttaan. Näin edistetään koko perheen kotoutumista.

Nainen voi unelmoita ja unelmista voi tulla totta

Polku kohti työ- tai opiskeluelämää lähtee maahanmuuttajanaisella usein pienestä havahtumisesta, heräämisen hetkestä, jolloin tiedostaa itsellään olevan unelman, toiveen tai tavoitteen, jota kohti haluaa pyrkiä. Yksi hankkeessa hyväksi havaittu keino herätellä tietoisuutta kohti toimintaa on ollut unelmapaja-konsepti.

Unelmapaja on kohtaamispaikka, jossa keskustellaan omassa elämässä läsnä olevista asioista, taustasta ja taidoista ja osaamisista, jotka voivat olla muutakin kuin ammattimaista osaamista. Kaikki kietoutuu luottamuksellisen yhdessä tekemisen ympärille ja nivoutuu toimintaan, jossa maahanmuuttajanaiset ovat jo valmiiksi mukana: järjestöihin, koulutukseen, kursseihin jne. Erillinen 'lähtemisen kynnyksen' mukaan on madallettu hyvin pieneksi.

Unelmapajassa osallistujille jaetaan kollaasipohja, johon leikataan lehdistä erilaisia kuvia, joiden avulla voi kertoa omasta osaamisesta ja jos haluaa, myös laajemmin elämästä. Kuvat tukevat kerrontaa erityisesti niiden maahanmuuttajien kanssa, joiden suomenkielentaito on vähäinen tai sitä ei ole, sillä kuvat antavat lisää sanoja ja monipuoliset tavat ilmaisua.

Tärkeintä unelmapajassa onkin omien vahvuuksien ja taitojen tiedostaminen. Kuvakollaasi on ideoiden tallentamiseen oiva väline, yleensä täynnä väriä oleva oman näköinen ilmaisu, jonka pohjalta jatkopolkuja voidaan lähteä yhdessä suunnittelemaan.

Maahanmuuttajien osaaminen näkyväksi – sekä heille että työnantajille

Aikuisten maahanmuuttajanaisten joukossa on paljon monenlaisia osaajia: sairaanhoitajia, insinöörejä, yrittäjiä, tiedottajia jne. Kun todistukset työstä ja/tai koulutuksesta usein puuttuvat, on osa taidoista vaarassa jäädä piiloon: maahanmuuttaja ei ehkä huomaa tuoda kaikkea esille eikä työntekijä osaa välttämättä kysyä oikeita kysymyksiä. Oh-

jautuminen eteenpäin kouluun tai työelämään lähtee kuitenkin aina ihmisen omista mielenkiinnon kohteista ja osaamisesta.

Masto-hankkeessa on kehitetty osaamisen tunnistamiseen työkalua, jonka avulla erilaiset hankitut koulutukset, ammatit, työssä oppimiset ja myös vaikkapa harrastuksen kautta kertynyt tietotaito saataisiin kerättyä. Osaajapajassa maahanmuuttajataustaiset naiset ovat tunnistaneeet omaa osaamistaan ja sen täydentämistarpeita, harjoitelleet työnhakutaitoja ja voineet päivittää ansioluettelonsa ja työstää sähköisiä video-clip-työhakemuksia.

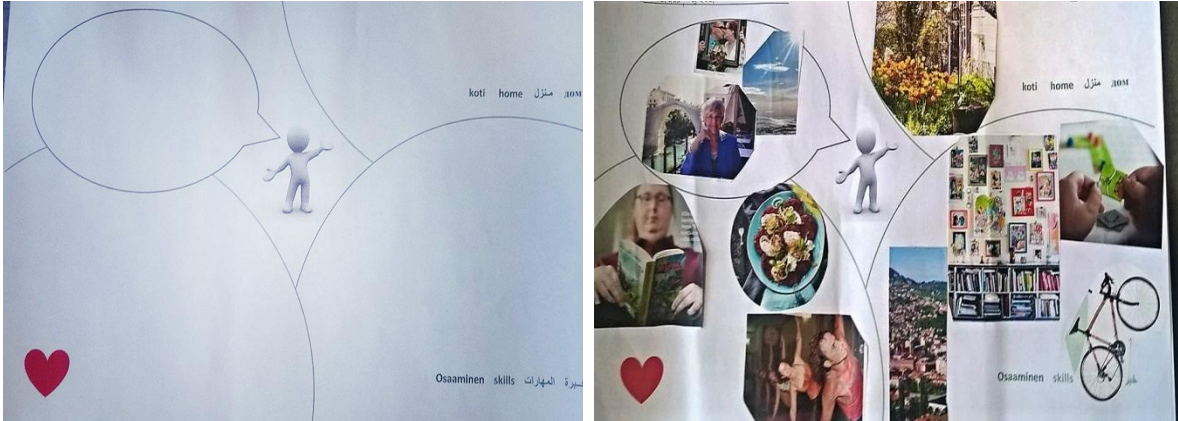
Yrittäjyysneuvonta ja -ohjaus viedään asiakkaan luo

Yrittäjyyteen liittyvässä ohjauksessa on erityisen tärkeää toimia yhteistyössä niiden tahojen kanssa, jotka toimivat maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi. Ohjaus kohti yrittäjyyttä on viety hankkeen aikana lähemmäksi asiakasta tarjoamalla sitä osana kotouttamiskoulutusta ja työvoimapolitiittisia koulutuksia.

Etelä-Karjalassa kotoutumiskoulutuksen tarjoaja, työhallinto ja sen palveluntuottajat ovat muodostaneet toimintamallin, jossa kunnallinen yrityspalvelu toteuttaa neuvonnan näille ryhmille. Henkilökohtaisella ja räätälöidyllä neuvonnalla jatketaan yrittäjyyden alkuvaiheen tukemista, silloin kun sen edellytykset täyttyvät. Yhdessä yritysneuvojan kanssa voidaan myös tunnistaa mahdollisia lisäkoulutus-/taitotarpeita ja suunnitella, miten ne ovat saavutettavissa.

Myös neuvonnan lisäksi toteutetulla henkilökohtaisella yrittäjyysparrauksella on saatu hyviä tuloksia. Toteuttajana on ollut yrittäjyyden opettaja, joka on toiminut itsekin yrittäjänä. Sparrauksen tuloksena on käynnistynyt neljä uutta yritystä Kymenlaaksoon.

Masto-hanke (Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden tukeminen) on kaksivuotinen ESR-rahoitteinen hanke, jossa keskitytään maahanmuuttajanaisten työllisyyden ja osallisuuden tukemiseen Kaakkois-Suomessa. Masto-hanketta rahoittaa Hämeen ELY-keskus.

Löytyneet taidot

Unelmapaja: Kuvien kautta unelmat saavat konkreettisen muodon ja tulevat samalla hieman lähemmäksi

Kuvat ja teksti:

Projektipäällikkö, VTM Pia-Stina Repo ja
Projektikoordinaattori Maina Seppälä

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy,
Masto-hanke

pia-stina.repo@socom.fi

maina.seppala@socom.fi

<http://www.socom.fi/masto/>

www.facebook.com/SocomOy

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Osana-hankkeen maahanmuuttajien ohjauspalvelut Kokkolassa

Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoittamassa (ESR) Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ja Kokkolan kaupungin Osana-hankkeessa kehittämistyöllä tuetaan kotoutumista ja edistetään maahanmuuttajien osallisuutta (TL 5). Tavoitteena on myös maahanmuuttajien työ- ja toimintakyvyn parantaminen ja sitä kautta työllistymismahdollisuuksien parantuminen.

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelun työnjako hankkeessa on muodostunut seuraavasti: KPEDU vastaa maahanmuuttajien koulutukseen hakeutumisen ja työelämään siirtymisen ohjaus- ja neuvontapalvelusta. Kokkolan kaupunki puolestaan vastaa kaikille maahanmuuttajille avoimen, matalan kynnyksen yhden pisteen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelun toteuttamisesta. TNO-palvelun kehittämistä ja toteutusta tehdään yhteistyössä koulutuksen asiantuntijoiden sekä hankkeen verkoston asiantuntijoiden kanssa. Verkosto on koottu maahanmuuttajien edustajista ja eri yhteyksissä maahanmuuttajatyötä tekevästä toimijoista.

Osana-hankkeen toimiaikana 2016 – 2018 Kokkolan TNO-palvelupiste on avoinna kahtena päivänä viikossa. Tavoitteena on, että palvelu siirtyy hankkeen päättymisen jälkeen kaupungin normaaliksi palvelutoiminnaksi. Neuvontakoordinaattorin ohjaukseen voi tulla ilman ajanvarausta ja kaikenlaisten kysymysten ja asioiden kanssa. Tällaisia usein aikaa vieviä asioita ovat viranomaisilta tai muilta tahoilta tulleet vaikeaselkoiset kirjeet, erilaisten hakemusten tekeminen jne. Suurin osa TNO-palvelussa kysytyistä asioista pystytään selvittämään asiakkaalle käynnin yhteydessä. Erityisissä kysymyksissä asiakas ohjataan asian vaatiman tahon luo, esimerkiksi oikeusaputoimistoon tai terveydenhuollon piiriin.

TNO-palveluun toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyy olennaisesti hankkeen verkostoyhteistyömalliin rakentaminen eri maahanmuuttajatoimijoiden välillä. Verkostoyhteistyön lähtökohtina ovat kokemusten ja osaamisen vaihto, oppiminen, kehittäminen ja yhdessä vaikuttaminen. Verkostossa ei rakenneta hierarkioita vaan painotetaan osallistujien itsenäisyyttä ja tasa-arvoisuutta. Dialogia käyttäen yhdistetään osaaminen ja syvä ymmärrys. Kehittäminen saa teoreettista, menetelmällistä ja kokemuksellista tukea verkostolta. Verkoston työssä käytetään välitehtäviä, jotka osallistajat tekevät itsenäisesti yhteistyötapaamisten välillä. Vastauksista tehdään yhteenveto, joka on pohjana seuraavan verkostokokouksen työlle. Välitehtävien aiheina ovat alussa olleet verkoston tavoitteet, mihin verkostoa tarvitaan oman työn/roolin näkökulmasta ja verkoston arvot. Myös verkoston yhteistyömalli juurrutetaan jo projektin aikana pysyväksi käytännöksi palvelemaan Kokkolassa tehtävää maahanmuuttajia osallistavaa ja kotoutumista edistävää työtä.

*Kuva ja teksti:
Neuvontakoordinaattori Tuula Löf, Kokkolan kaupunki
tuula.lof@kokkola.fi
puh. 040 8068 138*

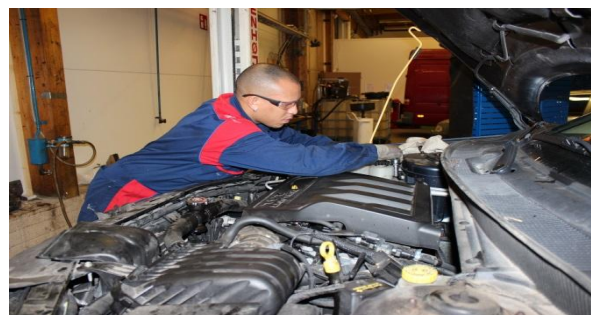

Kielitietoinen opetus ja ohjaus maahanmuuttajaopiskelijan tukena ammatillisessa koulutuksessa

Ammatin oppimisessa ja ammatillisen identiteetin rakentamisessa ammatillisen kouluttajan ja opiskelijan välinen vuorovaikutus on keskeinen työväline ja ammatillisen identiteetin rakentaminen edellyttää ammatillista kielitaitoa ja sosiaalistumista ammattialan kielellisiin ja viestinnällisiin konventioihin. Kun maahanmuuttajataustainen henkilö hakeutuu ammatilliseen koulutukseen, on kouluttajan kyettävä arvioimaan hänen suomen kielen taitoaan, jota peilataan kyseisen ammatin vaatimuksiin huomioiden kielen eri osa-alueet ja niiden painopisteet ammatillisissa viestintä- ja kielenkäyttötilanteissa. Tässä viitekehyksessä suomen kieltä tulee tarkastella sekä osana kutakin ammattia että oppimisen ja tutkinnon suorittamisen välineenä. Koska ammatillinen koulutus yleensä sisältää työssäoppimista ja näyttötutkinnot suoritetaan pääsääntöisesti työpaikoilla, monikulttuurinen oppimisympäristö laajenee työpaikoille ja kielitietoisien ohjauksen haasteet koskettavat myös työelämän edustajia.

Kielitietoinen ohjaus rakentuu yhteistyölle

Suomalainen työvoimakoulutus ja näyttötutkintojärjestelmä, jotka perustuvat tiiviille työelämäyhteyksille ja henkilökohtaistetuille oppimispoluille, luovat maahanmuuttajataustaisille henkilöille erinomaisen lähtökohdan opiskella ammattia ja samalla kehittää ammatillista kielitaitoaan. Kun maahanmuuttajataustainen henkilö hakeutuu ammatilliseen koulutukseen, ammatissa tarvittavan kielitaidon hankkiminen voidaan nivoa osaksi tarvittavan ammattitaidon hankkimista. Ammatillisen kielitaidon entistä tehokkaampi oppiminen vaatii kuitenkin uudenlaista yhteistyötä ammatillisten kouluttajien ja suomi toisena kielenä -kouluttajien välillä. Suomi toisena kielenä -kouluttajalta yhteistyö vaatii rohkeaa astumista luokkahuoneesta esimerkiksi työhalliin, rakennustyömaalle, opetuskeittiöön ja työpaikoille tutkimaan ja havainnoimaan kunkin ammattialan aitoja kielenkäyttö- ja viestintätilanteita. Ammatilliselta kouluttajalta prosessi vaatii halua ottaa suomen kieli yhdeksi ammatillisen kasvun ja arvioinnin osa-alueeksi, valmiutta perehtyä kielen oppimiseen ilmiönä ja kiinnostusta etsiä keinoja niveltää suomen kielen oppiminen osaksi ammatillisia opintoja.

Nathaniel Vargas Padilla näyttötutkintotilaisuus ajoneuvoasentajan perustutkintoon. Menossa huollon yhteydessä tehtävä jäähdytinnesteen vaihto asiakkaan autoon

Kielitietoinen ohjaus ei ole monimutkaista!

Kielitietoisien ohjauksen lähtökohtana on, että kouluttaja tiedostaa kielen merkityksen osana ammatin oppimista, tunnistaa oman toimialansa kieleen ja viestintään liittyvät erityispiirteet sekä arvioi ja kehittää omia opetus- ja ohjauskäytäntöjään tästä näkökulmasta. Maahanmuuttajataustaisen opiskelijan kielitaidon kehittymistä voi tukea huomiomalla esim. seuraavat asiat:

- Auta opiskelijaa tunnistamaan sanan perusmuoto!
- Vältä alkuvaiheessa murre sanoja ja pidä puhetempo rauhallisena!
- Vältä alkuvaiheessa kielikuvia ja sanontoja!
- Siirry vähitellen selkokielestä yleiskieleen, ammattikieleen ja ammattislangiin!
- Tunnista olennainen, tiivistä puhettasi ja kirjallista aineistoa!
- Havainnollista!
- Kuuntele ja anna opiskelijalle aikaa vastata!
- Varmista ymmärtäminen kysymällä opiskelijalta esimerkiksi: "Kerro, mitä sinun nyt pitää tehdä!"
- Pyydä apua kouluttajakollegoiltasi ja jaa omia kokemuksiasi!

Yhtenä kouluttajien ja ohjaajien ohjausosaamista tukevana toimijana on Kaakkois-Suomen elinikäisen ohjauksen ELO-verkosto, jonka strategisena tavoitteena on varmistaa, että yksilön ja työelämän tarpeista relevanttia opinto- ja uraohjausta on tasapuolisesti saatavilla. Tässä kontekstissa kielitietoinen ohjaus tukee erityisesti maahanmuuttajataustaisen henkilöiden mahdollisuuksia saada laadukasta ohjausta ja opetusta. Lisäksi kielitietoisella ohjauksella tuetaan yksilöllisten uranhallintaitojen vahvistamista.

Teksti: KT, kehitysjohtaja Tuija Arola,
Aikuiskoulutuskeskus Kouvola, tuija.arola@kvlakk.fi
www.kvlakk.fi, www.facebook.com/aikuiskoulutuskeskus

Kuva: Kouluttaja, projektipäällikkö Briefcase
Timo Töyrylä, Aikuiskoulutuskeskus Kouvola
timo.toyryla@kvlakk.fi

Ohjaamojen hyviä käytäntöjä

Matalan kynnyksen monialaisten palvelujen luominen ja kehittäminen Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla

Keväällä 2015 aloittivat toimintansa Ohjaamo Keski-Pohjanmaa ja Ohjaamo Pohjanmaa 13 muun Ohjaamon kanssa. Taisimme kaikki olla yhtä suurta kysymysmerkkiä, sillä vastaavanlaista toimintaa ei tunnettu ennestään. Kävimme vielä samana keväänä tutustumassa Oulun Byströmin talon toimintaan ja siten saimme jonkinlaisen käsityksen siitä mitä oikein olemme tekemässä. Askel askeleelta saimme käsityksen siitä, mitä nuorten palveluita alueillamme on, mitä puuttuu ja selvitimme myös palveluiden mahdollisia päällekkäisyyksiä. Kävi nopeasti selväksi, että täällä voimavaramme on vahva verkosto ja siinä tehtävä yhteistyö, joka tarkoittaa yhteistä työtä "saattaen vaihteen- periaatteella" ja aina nuori keskiössä.

Ohjaamo Keski-Pohjanmaalla monialaisten palveluiden kehittämistyössä punaisena lankana on pidetty sellaisten menetelmien pilotointi, jotka ovat hyödynnettävissä sekä nykyisen että tulevaisuuden palveluverkostossa. On nähty, että vaikkakin Keski-Pohjanmaalla on tehty vuosikautia aktiivista verkostoyhteistyötä, tiivistämisen varaa on vielä olemassa. Ohjaamossa on nostettu esille uusia tapoja tehdä yhdessä työtä, mm. tuomalla toimijat yhteen Ohjaamo -palvelupisteeseen, työttömille nuorille suunnatuissa ryhmäohjauksissa ja vahvistamalla etsivän nuorisotyön palvelua ammatillisesta koulutuksesta valmistuville. Varsinkin alueemme pienemmissä paikkakunnissa, palvelut ovat usein kaukana nuoresta tai pelkästään sähköisinä saatavilla. Näissä kunnissa Ohjaamossa tehty kehittämistyö on vastannut henkilökohtaiseen palvelun tarpeeseen, kokeilemalla ja miettimällä sopivia toimintatapoja monialaisesti. Ohjaamon tulevaisuus puhuttaa, varsinkin suhteessa tulevaan maakuntauudistukseen. On käynyt selväksi, että palveluintegraatiota voi tehdä yli hallintorajojen, mutta se ei tapahdu hetkessä vaan pitkäjänteisen työn tuloksena.

Ohjaamo Pohjanmaa on samalla lailla kuten Keski-Pohjanmaalla pyrkinyt yhä tiiviimpään verkostoyhteistyöhön yhteisellä strategialla (valmis elokuu 2016) ja kehittämällä yhteisiä työkaluja. Tästä esimerkkinä on Koppari.fi:n edelleen kehittäminen ja sen käyttöönotto keväällä 2017. Tämä tulee helpottamaan eri alojen asiantuntijoiden ohjauksellista otetta etenkin nuoren edelleen ohjaamisessa ja nuoren eri polkujen ja vaihtoehtojen kartoituksessa. Pohjanmaalla on ollut hyvin aktiivinen asiantuntijaverkosto, joka on innokkaasti kehittänyt verkoston toimintamalleja.

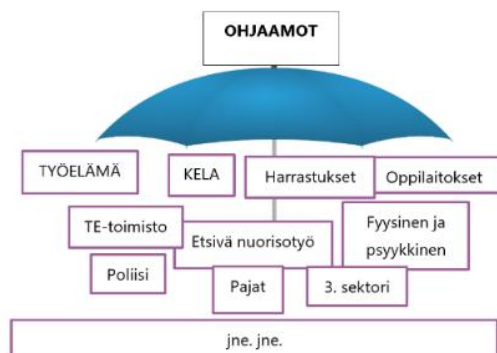
Nyt Ohjaamoita on noin 45 eri puolilla Suomea, yli sadassa kunnassa ja uusimmat ovat vasta aloittaneet toimintansa. Elämme maakuntauudistuksen aikaa ja on mielenkiintoista, mutta myös huolestuttavaa nähdä mihin ja miten Ohjaamot kiinnittyvät tulevaisuudessa. Tuntuu kohtuuttomalta rahan- tuhlaukselta, mikäli hankekauden jälkeen todetaan, että "ihan mukava hanke" muiden lomassa. Toivomme, että me kaikki Ohjaamo -verkostolaiset olemme saaneet aikaiseksi sellaisia tapoja toimia, jotka jäävät elämään hankkeiden loputtua.

Teksti ja kuva:

*Projektipäällikkö Linda Björkgård,
Ohjaamo Keski-Pohjanmaa
linda.bjorkgard@kokkola.fi*

*Projektipäällikkö Nina Waxlax,
Ohjaamo Pohjanmaa
nina.waxlax@vaasa.fi*

ELO- TYÖ VAUVASTA VAARIIN

OHJAAMOT 15-30 V NUORET

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Ohjaamotoimintaa Pohjois-Pohjanmaalla

Aloitin työni Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa elinikäisen ohjauksen koordinoinnin tehtävissä kesällä 2016. Alkuvuodesta 2017 tein "Ohjaamo road trip":n Pohjois-Pohjanmaalla. Tavoitteenani oli lisätä tietämystäni siitä, miten ohjaamolaiset työtään tekevät ja millaista tukea he toivovat ELO-yhteistyöryhmältämme ja -toiminnalta. ELY-keskuksille ja ELO-yhteistyöryhmille annettu yksi keskeinen tehtävä maakunnissa on ohjaamo-tyyppisen palvelumallin kehitystyön tukeminen..

Pienen askelin yksityisen toimijan Ohjaamo -hankkeessa

Ensimmäinen vierailuni suuntautui Haapajärvelle, jossa on Jokilaaksojen Ohjaamon fyysinen toimintapiste nuorisotalo Stolle. Tapasin Auli Mikkolan (toiminnanjohtaja, Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry) ja Arja Räisäsän (ohjaaja, Jokilaaksojen Ohjaamo -hanke), joiden kanssa vietin erittäin mukavan talvisen iltapäivän!

Nuorisotalo Stolle on iltaisin Haapajärven nuorisotoimen nuorisotalo ja päivisin Jokilaaksojen Ohjaamo, jota ylläpitää tiloissa vuokralla oleva Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry. Nuorten Tuki ry:n toimintaa ovat mm. työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö, kerhotoiminta ja nuorisotyön hankkeet jokilaaksojen alueella. Yhdistys hallinnoi ja toteuttaa Jokilaaksojen Ohjaamo -hanketta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen myöntämällä ESR-rahoituksella ajalla 1.8.2015 - 31.12.2017. Stolle on Haapajärven nuorisotyön keskus ja siitä rakennetaan hankkeen myötä entistä vahvemmin nuorille paikka, jossa palvelut löytyvät yhdeltä luukulta. Jokilaaksojen ohjaamon pääkallopaikka on Stollella, mutta toimintaa on hankkeen myötä viety myös Pyhäjärven nuorisotalolle, missä saman katon alla toimivat kaupungin nuorisotalo ja liikuntatoimi, etsivä nuorisotyö ja 4H-yhdistys. Kärsämäellä ja Reisjärvellä ohjaamopalvelua saa etäyhteyksin mm. yhteispalvelupisteiltä.

Jokilaaksojen Ohjaamo ja Nuorisotalo Stolle
Haapajärvellä

Jokilaaksojen Ohjaamossa työskentelee yhdistyksen henkilöstöä, joilla on pitkän linjan ohjausosaamista. Verkostoyhteistyönä Ohjaamo tarjoaa aikuissosiaalityön, TE-toimiston, terapiayksikön, terveydenhoitajan ja ammatinvalintapsykologin palveluita paikan päällä Stollessa sekä etäyhteyksin. Mahdollista palvelujen laajentamista pohtiessamme esiin nousee KELA, jonka osaamiselle olisi kysyntää, mutta joka ei toistaiseksi ole lähtenyt mukaan yhteisen palvelun tuottamiseen. Ohjaamossa on järjestetty monenlaista toimintaa nuorille sekä sidosryhmille, kuten yrittäjien aamukahvipaamia. (Helmikuussa bongasinkin, että Ohjaamo järjesti nuorille Escape roomin valtakunnallisella Ohjaamo-viikolla - wau!)

Aulin ja Arjan mukaan pienen, yksityisen toimijan on erilaisista käynnistävä laajaan, moniammatilliseen ja -organisatoriseen yhteistyöhön perustuvaa Ohjaamo-toimintaa kuin vaikkapa suuren kaupungin. Pienen toimijan on lähdettävä liikkeelle pienesti. Koska kenellekään ei voi sanella yhteistyöhön ryhtymisestä, ovat yhteistyöhön houkuttelu ja innostaminen aivan oma osaamisen lajinsa! Asiat menevät verkostossa eteenpäin hienovaraisesti Stollen tiloissa kävijöiden myötä, kun he innostuvat yhteisestä tekemisestä ja vievät hyvää viestiä omiin kotiorganisaatioihinsa. Pieniinkin aloitteisiin on tartuttava, kuten Pyhäjärven osalta tapahtui - paikallisten toimijoiden pohdinnat stollemaisesta yhden luukun toiminnasta johtivat siihen, että hanke tarttui välittömästi asiaan ja käynnisti yhteistyön.

Naisten mukaan kehittäminen on paljon kokeilemista ja rohkeata toimeen tarttumista, herkällä korvalla asiakkaiden tarpeiden kuulemista ja niihin vastaamista. Auli ja Arja toteavat, että jokainen ohjaamo on ja saa ollakin erilainen, koska toiminta lähtee ruohonjuuritasolta käyttäjien eli nuorten tarpeista. Pienillä paikkakunnilla tarpeet voivat olla toisenlaiset kuin suurissa kaupungeissa, jo ihan tarjolla olevien mahdollisuuksienkin vuoksi.

Vierailuni aikana lattialla leikkii pikkulapsi, äiti juttelee ohjaajan kanssa sohvaryhmän luona. Siirryn Aulin ja Arjan kanssa keittiön puolelle, jossa tällä kertaa työntekijät ovat valmistaneet lounasta - samoissa tiloissa toimivan nuorten työpajan nuorilla on maanantaisin vapaapäivä ruuanlaitosta. Jokilaaksojen Ohjaamon asiakkaat ovat monenkirjavaa porukkaa. Pienellä paikkakunnalla palveluja ei voi segmentoida, vaan ovien on oltava avoinna kaikille. Työssä olevia nuoria käy jonkin verran, mutta heidän käyntinsä ovat usein yksittäisiä. Sen sijaan työttömien nuorten ohjausprosessit muodostuvat pidemmiksi. Asiakkailta saadun palautteen perusteella palveluja on riittävästi tällä hetkellä. Ohjaamon työntekijät sen sijaan esittävät joitakin toiveita maakunnan ELO-toimintaan ja -koordinointiin liittyen, mm. yhteistapaamisia alueen ohjaustoimijoiden kanssa sekä täydennyskoulutustoiveita. Koska Jokilaaksojen Ohjaamo ei ole osa val-

takunnallista Ohjaamoiden rahoituskokonaisuutta, eivät esim. TESSU-hankkeen valmennukset ole heille tarjolla.

Ohjaamon jatko herättää huolta Jokilaaksojen Ohjaamossa. Päättämekin yhteisen tuokiomme pohdintaan tulevaisuudesta ja palvelujen kehittymisen suunnasta - minne mahtavat Ohjaamot olla matkalla paitsi hankkeiden päättyessä, myös maakuntauudistuksen myllerryksissä?

Suuren kaupungin Ohjaamo tiennäyttäjänä

Toinen vierailuni suuntautuu Byström nuorten palveluihin Oulun keskustassa. Byström on avannut ovensa jo vuonna 2011 ja toiminut näin muille Suomen Ohjaamoille tiennäyttäjänä: benchmarking-vierailuja Byströmille tehdään edelleenkin runsaasti, myös ulkomailta. Istahdin alas Anneli Koistisen (palvelupäällikkö, Oulun kaupunki / sivistys- ja kulttuuripalvelut) kanssa, joka on ollut mukana Byströmin kehittämisessä alusta asti.

Kuusivuotias Byström on hyvin toimiva Ohjaamo, jossa jokainen asia on pohdittu perusteellisesti - jopa jokainen palvelua kuvaava sana, esim. 'asiakaslähtöisyys' ja 'helposti saavutettavat palvelut'. Toiminnan alussa nuorten tavoittamiseksi kokeiltiin kaikenlaista (skeittiparkkeja, uimarantoja, tanssilavoja), mutta toiminnan tunnettuuden lisääntytyä työmuodot ovat jalostuneet ja vuonna 2017 harkitaan jo tarkemmin, mitä kannattaa ja mitä ennätetään tehdä. Asiakkaita on paljon ja vuonna 2016 kirjattiin kaikkiaan 24 000 asiakaskontaktia. Byström toimii parhaimmillaan lyhytaikaisena tiedon, neuvonnan ja ohjauksen paikkana, nuorta eteenpäin auttavana yhtenä luukkuna. Tyypillisin asiakas on noin kaksikymppinen nuori.

Byströmin nuorten palvelut Oulussa

Byströmiltä löytyy tietty palvelutarjonta, joka ei korvaa vaan täydentää muita kaupungin palveluita. Palvelujen laajentamisen osalta myös seinät tulevat vastaan, sillä tilaa ei ole fyysisesti uusille toimijoille. Vuosien aikana on ennätetty kokeilla ja huomata, minkä palvelun on hyvä olla paikan päällä ja mille palvelulle riittää päivitys muualla. Esimerkiksi lakiasioiden osalta palvelut ovat tarjolla omissa tiloissaan Oulun keskustassa ja nuorten asioita varten on nimetty omat asiointiajat palvelun sujuvuuden varmistamiseksi. Asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi Anneli toivoisi vielä enemmän resurssia TE-palveluilta, päihdepalveluilta ja KE-LAlta. Talous- ja velkaneuvontaa ei ole tällä hetkellä tarjolla lainkaan - sen suhteen aiemmat kokemukset olivat erittäin positiiviset. Myös palvelumuotojen suhteen on kertynyt kokemusta, milloin nettiasiointi toimii tai ei toimi, tai millaisia ryhmiä kannattaa järjestää verkossa ja millaisia kasvotusten. Uusia asioita kokeillaan silti jatkuvasti.

Työtä tehdään pääsääntöisesti parityönä. Kokeneet, pitkään omissa taustaorganisaatioissaan ja Byströmillä työskennelleet työntekijät ovat ohjauksen ammattilaisia, jotka tuntevat toisensa ja asiakkaiden tarpeet. Ohjaajat ovat kehittyneet oman ydinosaamisensa tunnistamisessa ja pyytävät työparin mukaan, kun tällä on osuvaa osaamista asiakkaan tarpeisiin vastaamiseksi. Koko laaja työyhteisö, mukaan lukien esimiehet ja verkoston uudet toimijat, käy säännöllisesti keskustelua toiminnan taustalla vaikuttavista keskeisistä käsitteistä ja ajatuksista. Aika ajoin moniammatillisen, -sektorisen ja -organisatorisen verkoston on pysähdyttävä ja mietittävä, mikä se kaikkien yhteinen Byström oikein on.

Byström ei ole kehittämishanke, eikä ole sellainen ollutkaan. Toiminta on lähtenyt liikkeelle ja kehittynyt osana Oulun kaupungin palveluiden kehittämistyötä. Kehittämistä tapahtuu edelleen, paitsi työntekijöiden arkisissa havainnoissa työn äärellä, myös yhteisen pöydän ääreen kokoontuen ja kehittämistyöryhmiä perustaen. Vuonna 2017 kehittämisen ytimessä ovat pohdinnat mm. "yhteisestä Byströmistä", nuorten osallisuuden vahvistamisesta ja digiasioista. Kuinka Byström voisi tukea paremmin nuorten omaehtoista toimintaa ja kuinka nuoret saataisiin mukaan myös sisäisiin työryhmiin? Kuinka some voisi olla vahvemmin osana palvelutarjontaa, ja toisaalta kuinka henkilöstön digi-osaamista ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti?

ELO-yhteistyöryhmälle Anneli esittää ajatuksen Byströmin toimintamallin levittämisestä laajemmalle maakuntaan. Maakunnallisena toimijana ELY-keskus ja ELO-ryhmä voisivat ehkä edistää asiaa, johon yksittäinen kaupunki voi tehokkaimmin vaikuttaa vain omissa toiminnassaan.

Myös Annelin kanssa päättämme keskustelumme tulevaisuuteen katselemalla. Se näyttää sumealta eikä tarjoa näkyä pitkälle eteenpäin. Byström kuitenkin tekee työtään ja jatkaa toimintaansa luottavaisesti ja uskoen siihen, että hyvät käytännöt elävät uudistusten jälkeenkin.

LOPUKSI

Vaikka Pohjois-Pohjanmaa on suuri maakunta, on meillä toistaiseksi vain kaksi Ohjaamo: Byström nuorten palvelut Oulun kaupungin nuorille ja Jokilaaksojen Ohjaamo Haapa järven, Reisjärven, Kärsämäen ja Pyhäjärven nuorille.

Suuren maakunnan alueella on haastavaa huolehtia ohjauksen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Jotta kansalaiset - nyt alkuvaiheessa kaikki alle 30-vuotiaat nuoret - olisivat tasa-arvoisessa asemassa, kuinka ulotamme Ohjaamo-tyypilliset palvelut kaikkiin seitsemään seutukuntaamme ja kaikille maakunnan tuhansille alle 30-vuotiaalle? Entä jatkossa kaikille kansalaisille?

Taustatietoa maakunnasta, Oulusta ja Haapajärven alueesta

Pohjois-Pohjanmaa on 412 000 asukkaan voimin Suomen maakunnista neljänneksi suurin. Myös maantieteellisesti maakuntamme on laaja, ulottuen länsirannikolta Suomi-neidon vyötärön ylitse itäiselle rajalle asti - ajomatkaa pohjoisimmasta ja itäisimmästä Kuusamon kaupungista maakunnan eteläiseen kärkeen Reisjärvelle tulee jopa 405 km! Suuruutensa lisäksi maakuntamme on paitsi tasaisen väestönkasvun maakunta, myös väestön ikärakenteelta Euroopan nuorimpia.

Oulun kaupunki on yli 200 000 asukkaan vireä teknologia-, koulutus- ja kulttuurikeskus. Vaikka menetämme nuoria mm. pääkaupunkiseudulle ja Pirkanmaalle, muuttaa Ouluun nuoria mm. Lapista ja Kainuusta. Oulu vetovoimaisena koulutus- ja työpaikkakeskittymänä heijastuvat myös nuorten työttömyyteen. Kun koko maassa alle 25-vuotiaiden työttömyys oli helmikuussa 2017 yhteensä 12,3 % osuus kaikista työttömistä, oli se Pohjois-Pohjanmaalla 16,3% (4360 hlöä) ja Oulussa 18% (2774 hlöä). Helmikuussa työttömien osuus työvoimasta oli koko maassa 12,6 %, Pohjois-Pohjanmaan osuus oli 14,4 %.

Haapajärvi on 7400 asukkaan kaupunki 160 km Oulusta etelään. Haapajärven ympäristökunnissa - Reisjärvellä, Kärsämäellä ja Pyhäjärvellä - asuu yhteensä 11 000 asukasta. Näiden neljän kunnan muodostamalla alueella työttömyys ylipäättään on vähäisempää kuin Oulussa, kun kuntien työttömien osuus työvoimasta on

Teksti ja kuvat:

Asiantuntija Teea Oja,

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Puh. 029 503 8385

teea.oja@ely-keskus.fi

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

Kuinka ehkäistä syrjäytymistä ja auttaa nuoria löytämään oma linja elämässä?

Peruskoulun jälkeinen koulutusvalinta on päätös, joka vaikuttaa nuoren koko loppuelämään. Toisen asteen koulutuksen keskeyttäminen tai suorittamatta jättäminen on vahvasti yhteydessä työllistymisvaikeuksiin, matalaan tulotasoon ja sitä kautta syrjäytymiseen. Siksi on tärkeää, että nuoret saavat tarvittavaa tukea, jotta he osaavat valita itselleen sopivan jatkokoulutuspaikan.

Oma linja on Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama tutkimushanke. Hankkeessa suunnitellaan tutkimustietoon perustuva Oma linja -ohjelma, jonka tarkoitus on helpottaa toisen asteen koulutukseen siirtymistä. Ohjelman suunnittelevat taloustieteilijät, psykologit, koulutuksen tutkijat sekä koulumaailmassa ja maahanmuuttajataustaisten nuorten parissa pitkään työskennellyt kansalaisjärjestö.

Peruskoulun loppu on viimeinen hetki tavoittaa koko ikäluokka yhdellä kertaa. Oma linja -hanke luo tutkimustietoon perustuvia käytännön työkaluja peruskoulua käyville oppilaille, opettajille ja vanhemmille. Ne auttavat nuoria koulutusvalinnoissa ja samalla ehkäisevät syrjäytymistä. Ohjelman työkaluja on helppo hyödyntää osana koulujen peruspalveluita, ja jatkossa selvitetään myös sen mahdollisuuksia vientimarkkinoilla.

Oma linja tarjoaa päättäjille myös tutkittua tietoa syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hanke alkoi vuoden 2016 alussa ja ensimmäisiä tutkimustuloksia on jo saatu. Toistaiseksi on julkaistu mm. Jyväskylän yliopiston tutkija Jouni Vettenrannan tuloksia peruskoulun oppimistulosten eriarvoisuudesta. Viimeisimpien tulosten joukosta mainittakoon Jyväskylän yliopiston tutkijatohtori Hannu Karhusen pian valmistuva working paper, joka käsittelee mm. sitä, kuinka opintojen keskeyttäminen on kehittynyt Suomessa ja millaisia eroja tässä löytyy esimerkiksi vanhempien tulojen mukaan. Lisäksi tutkimuksesta käy ilmi, mitä opintojen keskeyttämisestä seuraa sekä esitellään koulutuksen roolia nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Tarkempaa tietoa Oma linja -hankkeesta ja sen tuloksista löytyy osoitteesta www.omalinja.fi ja Twitteristä <https://twitter.com/omalinja>

Oma linja -hankkeessa ovat mukana VATT, Työterveyslaitos, Jyväskylän yliopisto, Aalto-yliopisto, Walter ry ja pääkaupunkiseudun koulut.

Teksti: Annukka Klinge, Walter ry, Oma linja –hanke, Viestintä ja vuorovaikutus, annukka.klinge@walter.fi

**OMA
LINJA**

Opopäivät ”Tuumasta toimeen” Jyväskylässä

Helmikuun alussa pidetyt Opopäivät houkuttelivat noin 800 opinto-ohjaajaa ja muuta ohjausalan ystävää Jyväskylän Paviljonkiin Keski-Suomen opinto-ohjaajien isännöimään tapahtumaan. Päivät saivat paljon kiitosta ja useassa palautteessa mainittiin, että näistä päivistä on muiden hyvä ottaa mallia. Tämä oli iso kiitos päivien tekijöille. Keski-Suomen opinto-ohjaajat on noin 130 opinto-ohjaajan yhdistys, jonka jäsenistöön kuuluu opinto-ohjaajia mm. peruskouluista, lukioista, ammatilliselta toiselta asteelta, ammattikorkeakouluista ja yliopistosta. Tuumasta toimeen - opopäivien tekeminen oli pitkän rupeaman yhteinen ponnistus, joka teetti paljon töitä, mutta samalla yhdisti yhdistyksen toimijoita. Kaikesta kiireestä huolimatta tekijöillä oli kivaa koko prosessin ajan. Jokainen oppi valtavasti uusia asioita, toki joitain unettomia öitäkin taidettiin viettää.

Suomen opinto-ohjaajat - eli SOPO - ry:ssä on noin 1 300 jäsentä. Opopäivät on SOPO ry:n vuosittain vaihtuvan alueyhdistyksen järjestämä koulutustapahtuma, joka kokoaa yhteen joka vuosi noin 500 - 800 ohjausalan ammattilaista. Päivien järjestämisestä sovitaan SOPO ry:n kanssa ja samalla sitoudutaan noudattamaan päivien sabluunaa. Päivät alkavat torstaina puolilta päivin: iltapäivällä on tutustumis- ja vierailumahdollisuuksia paikallisiin yrityksiin, oppilaitoksiin jne. Tämän jälkeen kokoontuvat kouluastekohtaiset toimikunnat ja ilta päättyy yleensä kaupungin vastaanottoon. Perjantai alkaa virallisilla avajaisilla, jonka jälkeen on luentoja, puheenvuoroja, työpajoja ja näytteilleasettajien tarjontaan tutustumista. SOPO ry:n vuosikokous ja iltajuhla päättävät perinteisesti perjantapäivän. Ohjelma jatkuu vielä lauantaina aamupäivän ajan. Monelle opinto-ohjaajalle valtakunnalliset opopäivät ovat vuosittain SE juttu.

Jyväskylässä torstaina alkaneiden ilmoittautumisten jälkeen osa lähti bussin kyydissä tutustumiskohteeseensa, osa pääsi kohteeseen kävellen. Matkailualan opiskelijat olivat paikallisten opinto-ohjaajien kanssa emännöimässä ja isännöimässä siirtymisiä. Osallistujat pääsivät tutustumaan mm. vuonna 1950 perustettuun maailman johtava kiusavalmistaja ja erilaisten saunatuotteiden tekijä Harviaan, makeisistaan tunnettuun elintarvikealan yritys Pandaan tai 2,9 miljardin liikevaihdon Valmetiin, joka on maailman johtava teknologian, automaation ja palveluiden toimittaja ja kehittäjä sellu- paperi- ja energiateollisuudessa. Kävelyetäisyydeltä löytyi mm. 120 erilaisen teevalikoiman Teehuone Teeleidi, Hotelli Verso yrittäjätarinoineen sekä Jyväskylän kaupunginteatteri monine ammatteineen. Ja paljon paljon muuta.

Toimikuntatapaamisissa riitti väkeä

Torstaipäivä jatkui eri kouluasteiden toimikuntatapaamisilla, jotka kaikki kokoontuivat hotelli Alexandrassa ratapihan toisella puolella. Kaikkiin toimikuntiin oli ilmoittautunut todella runsaasti opinto-ohjaajia. Usein on käynyt niin, että läheseuraksi kaikki ilmoittautuneet eivät ole ehtineet / jaksaneet tul

la kuulolle, mutta nyt tuntui, että paikat pullistelivat innokkaita osallistujia. Ammatillisen koulutuksen toimikunnasta oli toimitettu kaikkien toimikuntien käyttöön ammatillisen koulutuksen reformiin liittyvä videopätkä, joka keskustelutti muitakin kuin ammatillisessa koulutuksessa työskenteleviä opinto-ohjaajia. Opinto-ohjauksen kentällä eletään kovin vaiherikasta aikaa: kuka ohjaa, kenellä on töitä, miten korkeakoulujen valintaperusteet muuttuvat ja miten vastataan yhä lisääntyvän ohjaustarpeen vaatimuksiin.

Keskisuomalaisella vastaanotolla

Toimikuntatapaamiseen osallistuneet opinto-ohjaajat ehtivät hengähtää hetken ennen illan Keskisuomalaista vastaanottoa. Soihdut ja punaiset matot opastivat tulijat Lyseon lukion uusiin tiloihin Sepänkadulla. Jyväskylän kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja Jaakko Selin, Keski-Suomen liiton kehittämisspäällikkö Kari Pirinen sekä Lyseon lukion rehtori Osmo Polas kätelivät kaikki iltaan osallistuvat. Kuohuviinilasi, satoja kollegoita, opiskelijaravintola Lounastuulen henkilökunnan loihtimat herkut ja viinilasi tekivät tehtävänsä; puheensorina täytti uuden Lyseon tilat. Kaikki opopäivien osallistujat eivät mahtuneet Keskisuomalaiselle vastaanotolle, joten Jazz-ravintola Poppariin oli järjestetty Jyväskylän ammattioiston muusikko-opiskelijoita ja Schildtin lukion nuoria musisoimaan. Osa suuntasi näiden jälkeen jo yöpuulle, mutta hyväkuntoisimmat jaksoivat aamutunneille kaupungin yössä.

Kiihkeää taputusta avajaisissa

Perjantaiaamuna oli edessä avajaiset. Ohjelmassa oli paljon merkittäviä puheenvuoroja. Johanna Rantanen Jyväskylän yliopistosta ja Jussi Lounassalo Lyseon lukiosta juonsivat aamupäivän. Avajaisissa kuultiin Keski-Suomen tervehdys, maakuntajohtaja Tapani Mattila; Keski-Suomen opinto-ohjaajien tervehdys, puheenjohtaja Mika Kangas; Opetus- ja ohjausalan korkeakouluysteistyöstä Jyväskylässä, Pekka Risku Director, PhD Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Johanna Rantanen Dos., PsT Jyväskylän yliopisto; Ajankohtaista ohjauksesta, SOPO ja IAEVG – Vuoriset; Active citizenship and lifelong guidance: the voice of users, Peter Plant, PhD, Professor, University of South-East Norway / Høgskole; Ohjaamot -tukea koulutuksen ja työn poluilla, Pasi Savonmäki, KT, Projektipäällikkö, Kohtaamohanke sekä Metsä Groupin biotuotetehdas globaalin biotalouden suunnannäyttäjänä, Lasse Brandt, henkilöstöjohtaja Biotuotetehdas Metsä Fibre Äänekoski.

Voisi luulla, että kaikki Paviljonkiin saapuneet olisivat tässä vaiheessa jo enemmän kuin uupuneita, mutta mitä vielä! Keski-Suomen opinto-ohjaajat keksivät kenraaliharjoituksissa, että kaikkien puheenvuorojen jälkeen noustaan ylös ja taputetaan napakasti. Ja näin toimittiin. Koko Paviljongin suuri sali nousi jokaisen puheenvuoron jälkeen ylös ja taputti raivokkaasti. Usein taidettiin nousta ylös ja taputtaa ennen seuraavaa puheenvuoroakin. Puheenvuorosta toiseen siirryttiin sujuvasti. Jyväskylä on tunnettu liikuntakaupunki ja maakunnan opinto-ohjaajatkin elävät sen mukaisesti. Myös kansainvälinen puhujamme Peter Plant nappa-

si ideasta kiinni ja nostatti koko salin ylös oman puheen-
vuoronsa aikana ja laitto kaikki laulamaan.

Mainetta ja kunniaa

Avajaisten päätteeksi jaettiin palkintoja. Vuoden ohjausalan gradun julkisti itseoikeutetusti kouluneuvos Erkki Merimaa. Sanna Selkamo palkittiin pro gradu työstään ”Että sitä tuntee olevansa ihminen, eikä mikään numero jossain paperilla” – erityisellä osaamisella kohti aikuisuutta ja työelämää. Sannan videotervehykseen ja graduun voit tutustua opopäivien kotisivujen jälkimateriaalissa.

Taloudellisen tiedotustoimisto TATn toimitusjohtaja Kari Väisänen julkisti Meidän paras koulu! -kilpailun, joka on kohdennettu perusopetuksen yläkouluille ja yhtenäiskouluille. Yhteisöllisin koulu saa työnsä tueksi 15 000 euroa. Kilpailuauka päättyy 31.5.2017. Lisätietoa <http://www.tat.fi/meidan-paras-koulu-kilpailu>

Perinteiseen tapaan TATn johtaja Liisa Tenhunen-Ruotsalainen julkisti yhdessä SAKn ja SOPOn kanssa vuoden opinto-ohjaajan. Pitkän linjan ohjaaja Helena Kasurinen palkittiin työstään opinto-ohjauksen hyväksi. Viimeisenä ohjelmanumerona avajaisissa oli ensimmäistä kertaa myönnettävä Opinto-ohjauksen Elämäntyöpalkinto, jonka sai Seppo Seinä.

Toimintaa messuhallissa ja työpajoissa

Jyväskylän Opopäiville oli saapunut noin 70 näytteilleasettajaa, jotka rakensivat osastonsa messuhalliin, jonne päiville osallistujien oli helppo suunnistaa tutustumaan päivän trendeihin. Mukaan tarttui julistetta, kassia, muistitikkuja, esitteitä, vihkosia, hattaraa, karamelleja ja tietenkin valtavasti mielenkiintoisia keskusteluja. Metsäopetus.fi ja Rakennus- ja kiinteistöpalvelualan vetovoima ry vetivät väkeä myös ulkoalueelle. Ennen iltapäivän työpajoja oli tarjolla lounasta. Ja iltapäivän munkkikahvit tarjosi Maanpuolustuskorkeakoulu yhdessä Sotilaskotiyhdistyksen kanssa.

Osa työpajoista tuli todella nopeasti täyteen, kun ilmoittautuminen lokakuussa avattiin. Vasta tammikuussa ilmoittautuneilla ei enää ollut kovin paljon valinnanvaraa, mutta kaikille löytyi joku vaihtoehto päivien runsaasta tarjonnasta. Tavoitteena oli päivien teeman mukaisesti Tuumasta toimeen ja niinpä moni pääsi iltapäivän aikana kokemaan / tekemään jotain ihan itse joko kahdessa lyhyemmässä pajassa tai yhdessä pitkässä pajassa. Tarjolla oli digiaskelia, kukkaterapiaa, visuaalista ajattelua, tubettamista, yrittäjäyyttä. Joidenkin mielestä hyviä vaihtoehtoja oli tarjolla ihan liikaa: oli tosi vaikea valita.

Iloisia kohtaamisia ja jälleennäkemisiä

Jyväskylän Opopäivillä oli ensimmäistä kertaa ohjelmassa tarjolla opoksi opiskelleiden kurssitapaamisia. Jyväskylässä kun oltiin, päädyttiin ilmoittautujat rajaamaan Jyväskylässä opiskelleisiin ihan tilasyistä johtuen. Paviljongin ravintolasiilin pöydät oli jaettu entisille opiskelijoille ja mukaan tuli moni entinen kouluttajakin. ”Mitä sinulle nykyisin kuuluu?”

”Missä sinä tällä hetkellä vaikutat?” ”Ei olla nähtykään tosi pitkään aikaan?” ”En ollut tuntea”. Iloinen puheensorina ja odotetut jälleennäkemiset täyttivät ravintolasalin. Tarvetta vapaamuotoiselle tapaamiselle näytti olevan.

Kurssitapaamisten jälkeen oli taas hetki aikaa ennen iltajuhlan alkua. Joku ehti saunaan, joku huilaamaan tai shoppailemaan, ja joku vain kiireellä iltajuhlaa kohti. Iltajuhlassa syötiin hyvin, jaettiin ansiomerkkejä, seurusteltiin, tanssittiin ja pidettiin hauskaa. Keski-Suomen opinto-ohjaajat ry:n entinen puheenjohtaja Raili Sandelin sai hopeisen ansiomerkkin ja nykyinen puheenjohtaja Mika Kangas sai pronssisen ansiomerkkin muiden ansiomerkkien saajien rinnalla. SOPO ry:n uudet kunniajäsenet Merja Lehmuksaari ja Juhani Pirttiniemi saivat kunniakirjansa ja kukkansa myös iltajuhlassa.

Tunteiden kirjoa laidasta laitaan

Lauantaiaamu alkoi nauramalla. Stand up-koomikko Mikko Vaismaa valtasi lavan ennen keskisuomalaisia uratarinoita, joita olivat kertomassa europarlamentaarikko Henna Virkkunen, toimitusjohtaja Hans-Peter Siefen Nordic Business-Forumista ja Co-founder Matias Mäkitalo Tremer Oy:stä.

Näiden asiapitoisten esitysten lomassa osallistujat saivat nauttia nuorten tanssi- ja musiikkiesityksistä, jotka loivat saliin herkkää tunnelmaa. Mutta erityisen vaikuttava oli myös erityisopettaja-kirjailija Marja Korhosen puheenvuoro, joka herkisti, hiljensi ja liukutti koko salia. Marjalla on locked-in-oireyhtymä, jonka vuoksi kädet ja jalat eivät liiku eikä puhetta tule – mutta ajatus toimii sitäkkin terävämmin. Energinen ja kiireinen nainen ei antanut rajoitteiden nytkään häiritä tarinansa kerrontaa. Marjan esityksessä huumori kukki, vaikka yleisössä välillä nenäliinaa kaivattiinkin.

Keski-Suomen opinto-ohjaajat saivat päivien järjestämistä valtavasti kiitoksia. ”Kiitos upeista Opopäivistä! Hyvä ohjelma, hyvä rytmi päivien kulussa ja monia mukavia kohtaamisia. ”Todella mahtavat Opopäivät 2017 Jyväskylässä - sydämelliset kiitokset kaikille”, ”Lämmin Kiitos kaikille järjestäjille, esiintyjille, luennoitsijoille, näytteilleasettajille ja osallistujille mukavista ja hyvin organisoiduista opopäivistä 2017!” Kyllä me varmasti osasimmekin jotain tehdä oikein, mutta tärkeintä oli, että saimme vieraaksemme niin paljon opinto-ohjaajia ja muita ohjauksen ystäviä.

Suomen opinto-ohjaajat SOPO ry järjestää seuraavat opopäivät itse teemalla Aallonharja 1.-3.2.2018 <http://opopäivät2018.fi> Opinto-ohjaus täyttää Suomessa 50 vuotta ja sitä juhlitaan yhteisellä juhlaristeilyllä.

Lisätietoja Opopäivistä 2017 Jyväskylässä löydät oheisesta osoitteesta <http://opopäivät2017.weebly.com/>

Teksti: Keski-Suomen opinto-ohjaajat ry
<http://ksopot.weebly.com/>

Opo auttaa kohti unelmia

Vuoden 2017 opo Helena Kasurinen ohjaa lukiolaisia ja tutkii toivon merkitystä ohjauksessa.

Lohjan Yhteislyseon lukon käytävällä kävelee vaalea, mustiinpukeutunut nainen. Hän on Helena Kasurinen. Vuoden opo.

Kasurinen on se, jonka työhuoneen ovi on aina auki. Se, jonka kanssa pohditaan opintosuunnitelmaa, opiskelupaikkaa tai muuttoa uudelle opiskelupaikalle. Tärkeintä Kasurisen työssä on kuitenkin ohjata nuoria kohti unelmiin.

"Yritän kartoittaa, millaisia unelmia opiskelijoilla on ja miten niitä olisi mahdollista toteuttaa. Tarkoitus ei ole rajata, vaan avata mahdollisuuksia. Moni nuori näkee vaihtoehdot aika kapea-alaisesti", hän kertoo.

Kasurinen haluaa myös purkaa myyttejä. Kuten sitä, että lukioaikainen opiskelupaikan tai aineyhdistelmän valinta on kohtalokas, koko elämää määräävä. Ja kun Kasurinen sanoo nuorille, että lukioaikainen valinta voi olla eri kuin se, mihin päätyy, hän tietää mistä puhuu. *"Olen näitä, joilla on monta uraa. Lukiossa harrastin urheilua, opiskelin fysioterapeutiksi ja tein sitä työtä kahdeksan vuotta. Sitten lääkäri käski vaihtamaan alaa",* hän kertoo.

Kasurinen siirtyi koulumaailmaan ja yliopistoon. *"Hain Joensuussa alkavaan Suomen ensimmäiseen opinto-ohjaajien koulutusohjelmaan ja valmistuin -93. Silloin oli jo perhettäkin, tein gradua aamuneljältä",* hän sanoo. Kasvatustieteen tohtoriksi Kasurinen väitteli vuonna -99.

Helena Kasurinen

- syntynyt 1955 Kaavilla Pohjois-Savossa
- toimii opinto-ohjaajana Lohjan Yhteislyseon lukiossa
- valittiin Vuoden opinto-ohjaajaksi Jyväskylän opo-päivillä 2017
- koulutukseltaan kasvatustieteiden tohtori
- toiminut peruskoulun ja lukion opinto-ohjaajana, kouluttanut opinto-ohjaajia, toiminut eritystutkijana ja lehtorina yliopistossa. Työskennellyt myös opetushallituksessa opetusneuvoksena ja työ- ja elinkeinoministeriössä ylirtarkastajana.
- tekee tutkimustyötä, kirjoittaa ja luennoi.

Lohjalla Kasurinen ohjaa yli kolmensadan nuoren opintoja. Hän hoitaa myös uuteen opetussuunnitelmaan liittyvää kehitystyötä. Haastetta arkeen tuo aika ja muuttuvat käytännöt. *"Esimerkiksi korkea-asteen yhteishaun toimintamalli on muuttumassa, mutta kukaan ei tiedä miten. Kukaan ei tiedä, millainen systeemi on vaikka parin vuoden päästä",* hän sanoo.

Myös työelämän muutokset heijastuvat opinto-ohjaukseen. Se, miten valmistaa lukiolaisia alati muuttamaan työmaailmaan, vaatii joustavaa ajattelua. *"Nuoret ovat isojen haasteiden edessä. Yksi työelämätaito onkin tunnistaa, millaista osaamista tarvitaan tulevaisuudessa",* Kasurinen sanoo.

Kun Kasurinen valittiin vuoden opinto-ohjaajaksi, perusteenä oli pitkäaikainen opinnonohjauksen parissa tehty kehitystyö. Juuri kehittämistä Kasurinen rakastaa. Hän on toiminut ohjauksen kehittämisen parissa niin Itä-Suomen yliopistossa, Opetushallituksessa kuin Työ- ja elinkeinoministeriössäkin.

Kasurisella on myös toinen elämä. Se on tutkimus. Aiheina häntä kiinnostavat työllistyvyys, nuorten tulevaisuus ja toivo ohjauksessa. Hän on myös kehittänyt mallin työllistymiseen liittyvistä tekijöistä. *"Tutkimus ja opon työ tukevat toisiaan. Tässäkin iässä pitää oppia uutta",* hän sanoo.

Opon muuttuva rooli

Kasurinen aloitti opon uransa 90-luvulla. Moni asia on muuttunut, mutta päätyö on säilynyt ennallaan. Nykyisessä koulumaailmassa opo ei ole enää yksin. *"Opettajien rooli on kasvanut siinä, miten opintojen etenemistä seurataan ja miten ongelmiin reagoidaan",* hän sanoo.

Opinto-ohjaus on Kasurisen mukaan kehittynyt paljon viime vuosikymmeninä. Myös yhteistyötä oppilaitosten sisällä ja ulkopuolella on enemmän. Lukiolaisten ohjausta on selkiytännyt heti alussa tehtävä opintosuunnitelma. *"Myös moniammatillinen yhteistyö on kehittynyt ja toimii hyvin. Koululta löytyy nykyään monia eri henkilöitä. On kouluterveydenhoitaja, psykologi, erityisopettaja ja kuraattori. Myös hyvien yhteistyömallien löytäminen on tärkeää",* Kasurinen sanoo.

Opon työn ohessa Kasurinen tutkii toivoon ja työllistymiseen liittyviä kysymyksiä. Tärkeässä roolissa on kuitenkin edelleen ihminen itse, unelma. *"Kun tulevaisuutta miettii, on hyvä ensin oppia tuntemaan itsensä. Kannattaa miettiä, millainen on ihmisenä ja millaisia vahvuuksia omaa. Kannattaa miettiä, mikä oikeasti kiinnostaa, mitkä ovat ne asiat, joita haluaa tehdä",* hän sanoo.

Teksti: Länsi-Uusimaa 1.3.2017, Leena-Kaisa Laakso, etunimi.sukunimi@media.fi

Ei oppi, eikä opinto-ohjaus ketään ojaan kaada

Opetusneuvos Juhani Pirttiniemi, Opetushallitus, on opinto-ohjauksen ja ammatillisen koulutuksen asiantuntija. Hänellä on takanaan pitkä työura koulutussektorilla ja opetushallinnossa. Hänet valittiin vuoden 2017 opoksi. Tässä Juhani tarkastelee ohjauksen tilaa ja sitä, mistä on tultu ja millaisia haasteita ohjauksella on tulevaisuudessa.

Opetusneuvos Juhani Pirttiniemi

"Kun olin 1970-luvulla tekemässä opettajaopintojeni auskultointia Oulun yhteislyseossa, teki minuun siellä vaikutuksen se, miten opinto-ohjauksen oppitunnit oli järjestetty. Opinto-ohjauksessa oppilas/opiskelija oli keskiössä. Muiden aineiden oppitunneilla opettajien huomio oli opetettavassa aineessa. Opinto-ohjaus lähtee monipuolisesti nuoren tarpeista ja pyrkii auttamaan tätä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Se innosti minut hakeutumaan opinto-ohjaajakoulutukseen 1983", Juhani muistelee.

Osaamispotentiali hyötykäyttöön

"Korkea koulutustaso vie Suomea eteenpäin, mikä mahdollistaa talouskasvun ja kilpailukyvn. Potentialien hyödyntäminen on avain kaikkeen. Onkin tärkeää saada nuoresta esiin tämän kyvyt, taipumukset ja lahjakkuudet sekä ohjauksella tukea niiden kehittymistä. Todella lahjakkaita nuoria valuu hukkaan, kun heidän kyvykkyytensä ei pääse esiin tai sitä ei tunnusteta", Juhani toteaa.

Hänen mukaansa nykyinen järjestelmä lähtee liiaksi siitä, että tulevaisuutta koskevia ratkaisuja osataan tehdä jo 16-vuotiaana. "Kyllä silloin ollaan vielä liian nuoria valitsemaan koko loppuelämää varten. Tutkimusten mukaan (mm. Donald Super) vain noin puolet 20-vuotiaista on henkisesti riittävän kypsiä tekemään uravalintoja ja muita itseään koskevia kauaskantoisia päätöksiä", Juhani summaa ajatuksiaan.

Ohjauksellista tukea pitäisi olla riittävästi ja oikea-aikaisesti saatavilla, jotta nuori aikuinen tarvittaessa voi uudelleen arvioida aiemmin tekemiään ratkaisuja ja niitä muuttaa.

Ohjauksen tehtävänä on kannustaa muihin ratkaisuihin tarpeen mukaan. "Toki tämän päivän nuorten elämässä on usein monia rasisiteellisuuksia, jotka vaikeuttavat valintojen tekemistä. Ohjausta pitäisi näille nuorille olla helposti tarjolla."

Poikkihallinnollinen ohjausyhteistyö

"Ohjaamo-tyyppinen moniammatillinen ja poikkihallinnollinen ohjaustoiminta on tervetullut lisä palvelutarjontaan. Sen tarkoitus ei kuitenkaan ole korvata oppilaitosten tarjoamaa opinto-ohjausta. Ohjaamoissa tarvitaan hyviä ammattitaitoisia ohjaajia, jotka osaavat toimia nuorten kanssa ja keskittyä koulutuksellisuuteen. Ohjaamoiden päätehtävänä on antaa apua koulutus- ja ammatinvalintaan. Vaikka Ohjaamot ovatkin nuorille tarkoitettu, ei niistä kuitenkaan saisi tulla nuorten hengailupaikkoja", Juhani sanoo.

"Olen myös pohtinut sitä, missä laajuudessa Ohjaamot tavoittavat niitä nuoria, joilla on todellinen ohjaustarve, mutta jotka eivät ole löytäneet tai ruvenneet Ohjaamoiden palveluita käyttämään. Entä missä vaiheessa Suomeen saadaan liikkuva ohjaustyö? Ohjauksen ei varmaan pitäisi olla fyysiseen paikkaan sidottua, vaan kyetä menemään sinne, missä nuoret viettävät vapaa-aikaansa. Lisäksi sosiaalisen median kanavat ja ylipäättään monikanavaisuus nuorten tavoittamisessa ovat tätä päivää."

Opinto-ohjaus tässä ajassa

"Haluan painottaa sitä, että oppilaitoksissa ohjaustoiminnan koordinaatio on opinto-ohjaajien vastuulla. Opettajien oppilaille ja opiskelijoille antama neuvonta tukee sitä, mutta ajatus siitä, että koko opetushenkilöstö jotenkin yhteisvastuullisesti antaisi ohjausta, ei voi olla ratkaisu", Juhani toteaa.

Viime vuosina peruskoulun ohjauksen avautuminen ulospäin on ollut merkille pantavaa. Liian helposti ohjaus jää koulun sisäiseksi toiminnaksi, mutta nyt ohjaukseen on selvemmin otettu mukaan lasten ja nuorten vanhemmat ja huoltajat, muut oppilaitosmuodot (erityisesti ammatillinen koulutus) sekä työelämä.

"Tämä kaikki asettaa odotuksia opinto-ohjaajan toiminnalle ja osaamiselle. Ohjaajan ammattitaidon perusta on osata olla aktiivinen kuuntelija, joka on ymmärtäväinen ja tiedostava. Ohjaajan oma tausta vaikuttaa siihen, millaista ohjausta on tarjolla. Ihannetilanteessa ohjaajalla itsellään on runsaasti monipuolista elämänkokemusta, mikä auttaa ymmärtämään nuorten ja aikuistenkin moninaisia tarpeita."

"Ohjaajan on syytä tuntea oma rajallisuutensa. Kaikkinaisen erilaisuuden ja moninaisuuden kohtaaminen, hyväksyminen ja sen kanssa toimeentuleminen on keskeistä opinto-ohjaajan työssä. Tämä liittyy myös kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuuteen. Ne ovat vahvasti lisääntyneet opinto-ohjaajan työssä ja lisääntyvät entisestäänkin."

Tunnelmia työuran varrelta

"On ollut etuoikeus saada toimia virkamiehenä ja olla mukana vaikuttamassa siihen, mihin suuntaan asioita viedään ja millaisia linjauksia tehdään. Tämä on näkynyt mm. siinä, että minulla on omassa työssäni ollut mahdollisuus vaikuttaa siihen, mihin kehittämistoimenpiteisiin rahoitusta suunnataan."

"Lisäksi minusta on ollut hienoa saada nähdä ohjausalalla innostuneita ja asiaansa sitoutuneita ihmisiä, jotka haluavat olla vaikuttamassa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ovat viemässä yhteisiä asioita voimallisesti eteenpäin. He tekevät pyyteetöntä työtä nuorten eteen. Työ nuorten parissa on palkitsevaa, sillä silloin tuntee itsekkin elävänsä ja olevansa läsnä maailmassa", viimeistelee Juhani haastattelunsa päätteeksi.

Teksti ja kuva:

*Tietoasiantuntija Mika Launikari,
Opetushallitus/Euroguidance*

Juhani Pirttiniemen haastattelu 6.2.2017 löytyy myös osoitteessa

http://www.cimo.fi/ajankohtaista/euroguidance_uutisa/101/1/ei_oppi_eika_opinto-ohjaus_ketaan_ojaan_kaada

Juhani Pirttiniemen haastattelun pidempi versio on luettavissa Opinto-ohjaaja -lehdestä 2/2017

Työ kutsuu jatkuvaan oppimiseen

Ari-Pekka Leminen kiteyttää: "Työ kutsuu jatkuvaan oppimiseen"

Erityisasiantuntija Ari-Pekka Leminen

Erityisasiantuntija Ari-Pekka Leminen, TEM, on tehnyt pitkän työuran työhallinnossa. Näihin vuosiin ammatinvalinnan- ja uraohjauksen saralla mahtuu hänellä henkilöasiakaiden kohtaamista, yrityspalveluita, kehittämis- ja koulutustehtäviä sekä strategisten linjausten suunnittelua ja toimeenpanoa aluehallinnossa ja ministeriötasolla.

Oma koulutus- ja uravalinta

"Kun pääsin ylioppilaaksi 1970-luvun alussa, oli minulla yhdeksän eri vaihtoehtoa siitä, mihin suuntaan lähteä. Mieluisimmaksi koin lopulta psykologian opinnot Jyväskylän yliopistossa. Opiskeluaikana olin aktiivinen ylioppilaskunnassa ja ainejärjestössä, sillä minua kiinnosti yhteiskunnallinen osallistuminen", Ari-Pekka muistelee.

Ari-Pekan mukaan yliopisto-opinnot antoivat perusvalmiudet työelämään, mutta vasta käytännön asiakastyö ammatinvalinnan psykologina työuran alussa innosti ottamaan asioita haltuun ja oppimaan uutta. "Parasta antia läpi koko työelämän on ollut se, että olen saanut toimia tehtävissä, joissa olen voinut vaikuttaa asioihin monin eri tavoin ja viedä niitä yhdessä muiden kanssa eteenpäin."

Ammatinvalinnanohjauksen asiakastyöstä Ari-Pekan matka työhallinnossa jatkui piiritarkastajan, palvelunkehittäjän, erikoispsykologin, kouluttajan ja maksullisen yrityspalvelutoiminnan tehtävistä työ- ja elinkeinoministeriöön vuoden 2014 alusta.

Urasuunnittelutaitoja tarvitaan entistä enemmän

Maailma muuttuu pirstaleisemmaksi, monimutkaisemmaksi ja utuisemmaksi. Elämme entistä moninaisemmassa, kansainvälisemmässä ja yllätyksellisemmässä maailmassa.

Tarvitsemme tietoa, neuvoja ja ohjausta sekä taitoja, joiden avulla voimme suunnistaa muutosten keskellä. Erityisesti tarvitsemme urasuunnittelutaitoja. Jos vielä 1970-luvulla ammatinvalinta nähtiin kerrallisena ratkaisuna, on tuo kaikki kääntynyt pääläelleen 2000-luvulle tultaessa.

"Työ muuttuu aiempaa nopeammin, joskaan se ei koske yhtä voimakkaasti kaikkia toimialoja. Voidaan puhua uudesta työstä ja uusista työmarkkinoista, jotka edellyttävät uusia taitoja. Työelämässä tarvittavat kompetenssit ryhmittyvät uusiksi ja niitä voidaan luonnehtia eri tehtävät, toiminnot ja jopa eri toimialat läpileikkaaviksi kompetensseiksi", Ari-Pekka sanoo.

Nykyinen työelämä edellyttää kansainvälistä ajattelua ja osaamista. Nuorille tämän päivän työelämä tarjoaa monia mahdollisuuksia, mutta myös isoja haasteita. Jokaisen pitää itse määritellä suhteensa työelämään, mutta ennen kaikkea oppimiseen ja sen oivaltamiseen, että jatkuva itsensä kehittäminen on tätä päivää. Ihmisille työn riittävä haasteellisuus on tärkeää. Muutoksen kautta ihminen saa käyttöönsä myös uutta motivaatiota ja sitoutumista. Sen tuksi tarvitaan usein tiedon ja neuvojen lisäksi asiantuntevaa ohjausta.

Elämä ei etene virtaviivaisesti

Ari-Pekan omalla työuralla kaikkein palkitsevinta ovat olleet asiakaskohtaamiset. "Osa asiakassuhteista on ollut pitkäkestoisia. On ollut hienoa nähdä, miten ohjauksessa olleet asiakkaat ovat löytäneet itselleen uusia mielekkäitä alkuja ja suuntia. Ne ovat olleet todella aitoja kohtaamisia, joista monet ovat säilyneet mielessäni. Henkilökohtainen ohjaus on ollut avainasemassa tuossa työssä."

Ihmiselämässä on ylä- ja alamäkiä. Sekä yhteiskunnan että kansalaisten olisi hyvä hyväksyä se, että elämä voi välillä heitellä rajustikin. Tulee hetkiä, jolloin mennään kaksi askelta taaksepäin, mutta sitten taas otetaan aimo harppaus eteenpäin.

"Elämänkulut ovat moninaisia. Ohjauksessa tämä pitäisi entistä paremmin kyetä ottamaan huomioon. Ihmistä tulee tarkastella kokonaisuutena. Ihmisen koko elämä on ohjauksessa läsnä ja tämän ihmiset itse ja myös ohjaustyötä tekevät useimmiten ymmärtävätkin. Ei ratkota pelkkää koulutus- tai ammatinvalintaa, vaan niiden vaikutusta ihmisen elämän kokonaisuuteen", Ari-Pekka korostaa.

"Kaikkikanavaisuus ja digitaalisuus palvelutarjonnassa ovat tätä päivää ja niillä tietyt asiat kyetään ratkaisemaan hyvin. Tiedon tuottamisessa ja välittämisessä tulee hyödyntää virtuaalisuutta ja pelillisyyttä. Arvelen, että kasvokkain tapahtuva ohjaus voi lähiaikoina nähdä uuden tulemisen. Ihminen tarvitsee ihmistä", Ari-Pekka visioi.

Pohdintaa palvelujärjestelmästä

Ari-Pekka näkee nykyisessä ohjauspalvelujärjestelmässä jännitteitä. "Tämän ajan palvelute on sellainen, että pyritään nopeasti tekemään asioita, mutta samalla jää puuttumaan pitkän aikavälin suunnitelmallisuus ja vaikuttavuus. Kun ei hetkessä saadakaan tuloksia, kehitetään taas jokin uusi palvelumalli siinä toivossa, että nyt niitä tuloksia tulee. Tämä ei yksilön, eikä yhteiskunnan kannalta johda kestäviin ratkaisuihin."

Ohjauspalvelutarjonnassa on yhdessä tekeminen hallinnonalojen välillä ja verkostoissa lisääntynyt viime vuosina. Monialaisessa Ohjaamo-toiminnassa toteutuu sopimuksellisuus, aito kumppanuus ja keskinäinen luottamus. Ne ovat perusedellytyksiä paremmalle palvelujärjestelmälle.

"Maakuntauudistus tulee ja se vaikuttaa siihen, miten ura-ohjauspalveluita jatkossa järjestetään maassamme. On hienoa, mikäli ohjauspalvelut ja monialaiset palvelut saavat maakuntamallissa oman, kehittyvän paikkansa. Yksilöt tarvitsevat näitä palveluita ja yritykset hyötyvät niistä saamalla osaavaa, motivoitunutta ja sitoutunutta työvoimaa", Ari-Pekka toteaa.

Teksti:

*Tietoasiantuntija Mika Launikari,
Opetushallitus/Euroguidance*

Ari-Pekka Lemisen haastattelu 10.2.2017 on löydettävissä myös osoitteessa

http://www.cimo.fi/ajankohtaista/euroguidance_uutisia/101/1/tyo_kutsuu_jatkuvaan_oppimiseen

Tulevaisuusohjauksen työkirjasta konkreettisia välineitä opinto-ohjaajille ja työvoimakouluttajille

Tulevaisuusohjaus on Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa kehitetty käsite, joka on syntynyt tulevaisuudentutkimuksen ja kokonaisvaltaisen ohjauksen yhdistelmästä. Nyt julkaistu työkirja kokoaa yhteen vuosien aikana tehdyn menetelmän kehitystyön.

Tulevaisuus – paljon mahdollista! Tulevaisuusohjauksen työkirja on kehitetty yhteistyössä ohjaajien ja ohjattavien kanssa ja se tukee erityisesti elämän taitekohtiin liittyvien valintojen pohtimista. Materiaali on vapaasti hyödynnettävissä ja soveltuu esimerkiksi opinto-ohjaukseen eri koulutusasteilla ja oppilaitoksissa, starttivalmennuksen ja työpajaohjauksen tueksi, työvoimakoulutukseen alan vaihtajille ja oman alan etsijöille, nuorisotyöhön, maahanmuuttajien ja muiden erityisryhmien kanssa työskentelyyn sekä kaikille tulevaisuusajattelusta kiinnostuneille.

Kirja on laadittu UTUA – Uutta tulevaisuutta luomassa- ja Omasi – omaa tulevaisuutta etsimässä -hankkeiden yhteistyönä.

Uusi verkkosivusto www.tulevaisuusohjaus.fi kokoaa yhteen kaiken tulevaisuusohjauksen materiaalin. Materiaaliin kuuluu työkirjan ja sen menetelmäkorttien lisäksi verkossa toimiva tulevaisuussimulaatio, videoita, artikkeleita ja ideoita ohjaajan työn tueksi.

Kirja ohjaa käyttäjäänsä tulevaisuuden valintojen pohtimisessa

Tulevaisuusohjauksen tavoitteena on löytää ohjattavalle vaihtoehtoisia ja mahdollisia tulevaisuuksia – mikä tahansa on mahdollista.

– Pitkän aikavälin ajattelu on hyödyllistä, sillä toimintaympäristömme muuttuu valtavan nopeasti. Ilman pitkälle suuntautuvaa ajattelua, ja ohjausta siihen, ihmisen ajattelu jää helposti liian kapea-alaiseksi. Tulevaisuusajattelu tuo luovuutta ja epälineaarisuutta mukaan ajatteluun, jolloin olemme paremmin valmistuneita yllättäviinkin muutoksiin, toteaa Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen koulutuspäällikkö Leena Jokinen.

Tutkimushankkeet menetelmien takana

Tulevaisuusohjausta on kehitetty Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen ESR-rahoitteisissa hankkeissa jo vuodesta 2009 lähtien. Viimeisimmät teemaan pureutuneet hankkeet ovat

olleet UTUA – uutta tulevaisuutta luomassa (www.utua-hanke.fi) sekä Omasi – omaa tulevaisuutta etsimässä (www.omasi-hanke.fi).

UTUA-hankkeen keskeisenä toimintakenttänä on työnhakijoille annettava valmennus Porin, Rauman ja Ulvilan alueilla sekä TE-toimistojen ja palvelukeskusten ohjaajien kouluttaminen. Omasi-hankkeessa kartoitetaan yhdessä nuorten naisten kanssa oman tulevaisuuden suunnitteluun ja rakentamiseen johtavia polkuja.

Lisätietoja työkirjasta ja tulevaisuusohjauksesta:

Sari Miettinen, projektipäällikkö, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto, tulevaisuusohjaus@utu.fi, p. 050 367 8392

Teksti:

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/ajankohtaista/uutiset/Sivut/tulevaisuusohjaus.aspx>

Kansainvälinen ohjausalan yhteistyö

Elinikäistä ohjausta kaikille Pohjoismaissa?

Ohjauksen saatavuudesta on tullut yhä tärkeämpi kysymys kaikissa Pohjoismaissa ja Euroopassa, sillä se on tärkeä elinikäistä oppimista tukeva ja edistävää tekijä.

NVL (Nordiskt nätverk för vuxnas lärande) on kartoittanut Pohjoismaiden koulutus- ja työmarkkinasektorien välistä aikuisten ohjauksen koordinoitua. Selvityksessä tehdään selkoa siitä, miten koordinoitua organisoidaan käytännössä, ja tarkastellaan sektorien välisen epämuodollisen yhteistyön eri muotoja. Kartoituksessa on yritetty selvittää muun muassa, millaiset ohjaustehtävät edellyttävät toimijoiden välistä yhteistyötä, miten yhteistyö on luotu ja miltä aikuisten ohjauksen kenttä näyttää.

Verkoston laatima selvitys Samordning av vägledningen i de nordiska länderna, Färöarna, Grönland och Åland (Ohjauksen koordinoitua Pohjoismaissa, Färsaarilla, Grönlannissa ja Ahvenanmaalla) toimii tärkeänä pohjustuksena keskustelulle, jota käydään ohjauksen roolista merkityksestä osaamisen kehittämiseksi. Kartoitus antaa lisää tietoa koulutus- ja työhallinnon välisestä ohjauksen koordinoinnista Pohjoismaissa.

Lue lisää: <http://bit.ly/samordning>

Teksti: <http://nvl.org/Content/Elinikaista-ohjausta-kaikille-Pohjoismaissa>

Nordiskt nätverk för vuxnas lärande

Finansierat av

Administreras av

Samarbetar med

Kansainvälinen selvitys opettajien Erasmus+ täydennyskoulutusjaksojen vaikutuksista koulu yhteisössä

Euroopan unionin Erasmus+ -ohjelma on ollut tärkeässä roolissa suomalaisten oppilaitosten kansainvälistymisessä. Ohjelmassa mm. tuetaan hankkeita, jotka sisältävät oppilaiden ja opiskelijoiden sekä henkilöstön oppimiseen liittyvää kansainvälistä liikkuvuutta. Päiväkotien, peruskoulujen ja lukioiden opettajien liikkuvuus on täydennyskoulutusta, jonka perustana ovat oppilaitoksen kehittämistarpeet. Näillä täydennyskoulutusjaksoilla on käynyt noin 800 suomalaista opettajaa vuosittain.

Opetushallitus on ollut mukana kansainvälisessä selvityshankkeessa, jossa on tarkasteltu opettajien Erasmus+ -täydennyskoulutusjaksojen vaikutuksia koulu yhteisössä. Selvityksessä kerättiin paitsi opettajien ja rehtorien myös oppilaiden ja heidän vanhempinsa kokemuksia siitä, miten ulkomailla tapahtuva täydennyskoulutus koulun arkeen vaikuttaa. Suomen kansallisia tuloksia esitellään tuoreessa julkaisussa:

[Faktaa Express 1A/2017: Uusia asioita ja perspektiiviä tavalliseen koulutyöhön. Kokemuksia opettajien Erasmus+ -täydennyskoulutusjaksojen vaikutuksista suomalaisissa peruskouluissa ja lukioissa](#)

Yleisesti ottaen kokemukset täydennyskoulutusjaksoista olivat hyvin myönteisiä. Sekä oppilaat että vanhemmat huomasivat opetuksen laadun ja oppimistulosten parantuneen jakson jälkeen; koulutuksessa olleet opettajat ja muutkin koulu yhteisössä toimivat kokivat saaneensa tietoa uusista opetusmenetelmistä. Jakson jälkeen kansainvälisyys näkyi koulun arjessa entistä enemmän, mikä houkutteli lisää osallistujia kansainväliseen toimintaan. Vanhemmat näkivät opettajien täydennyskoulutuksen tukevan koulun tärkeää roolia lapsen kansainvälisyystaitojen kehittämisessä.

Lisää tietoa selvityksestä ja myös kansainvälisistä tuloksista saa cimo.fi-verkkopalvelusta. Faktaa Express on julkaisusarja, joka tiivistää Opetushallituksen toimintaan liittyviä ajankohtaisia teemo- ja tilastoja ja selvityksiä nopeasti luettaviksi perustietopaketeiksi. Sarjassa käsitellään aiheita varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta ja elinikäisen oppimisen sarjoilta sekä suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymisestä. Julkaisun tilaajarekisteriin voi liittyä ja siitä voi erota osoitteessa express-tilaajat@oph.fi.

Ajankohtaistarkastuksen aineistojen kirjoittaminen

Elinikäiseen ohjaukseen liittyvien artikkeleiden kirjoittaminen

- Elinikäiseen ohjaukseen liittyvät artikkelit ovat tervetulleita; myös ideoita kirjoituksiksi otetaan mielellään vastaan.
- Artikkelin pituus saa olla enintään yhden sivun (A4) mittainen mukaan lukien valokuvat ja logot
- Artikkelia kirjoittaessa on hyvä viitata lähdeaineistoihin, esim. linkit, www-sivut ja yhteystiedot lisätietojen antajasta koskien artikkelin asiasisältöä. Myös artikkelin tekstin kirjoittaja yhteystietoineen tulee ilmoittaa
- Artikkeleita toivotaan lähetettävän word-tiedostona sekä niihin liittyviä logoja ja/tai valokuvia sähköpostilla osoitteeseen
tiina.asunmaa@tem.fi.
- Ajankohtaistarkastuksesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisesti asettama valtakunnallinen Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä 2015 – 2020 (ELO-yhteistyöryhmä). ELO-yhteistyöryhmän työ perustuu elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategisille tavoitteille (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15 www.minedu.fi)
- Ajankohtaistarkastus ilmestyi ensimmäisen kerran lokakuussa 2016. Ajankohtaistarkastukset perustuvat ELO-yhteistyöryhmän vahvistamaan vuosittaiseen viestintäsuunnitelmaan.
- Toimituksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, työllisyys- ja yrittäjyys-osasto, työelämän osaamispalvelut -ryhmä neuvotteleva virkamies Hillevi Lönn ja suunnittelija Tiina Asunmaa sekä opetus- ja kulttuuriministeriö, ammatillisen koulutuksen osasto neuvotteleva virkamies Ulla-Jill Karlsson ja opetusneuvos Raija Meriläinen.
- Ajankohtaistarkastus on luettavissa osoitteessa <https://peda.net/hankkeet/elotori> >Tiedotteet.